

general

MSJ

Utopia

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET
12 AUG 1990

S T U D E N T A V I S A I T R O M S Ø

NR. 2, 30. Mars 1990, 14. ÅRGANG B

Akademisk Kvarter trues av konkurs

Sliter med dårlig økonomi og mange misfornøyde kunder

Daglig leder i Akademisk Kvarter, Brit Digre.

Akademisk Kvarter er truet av konkurs: Studentsamskipnaden og Universitetet samarbeider nå for å finne en løsning på universitetsbokhandelens store økonomiske problemer. —Vi er helt avhengig av å få tilført kapital fra Samskipnaden og Universitetet hvis vi på sikt skal unngå konkurs, sier daglig leder av Akademisk Kvarter, Brit Digre, til Utopia.

Utgangspunktet for samarbeidet mellom Samskipnaden og Universitetet er at de skal bidra med 100 000 kroner hver. Studentene ved Universitetet i Tromsø sa på Hovedallmøtet våren 1988 et klart nei til at Samskipnaden i framtiden skulle gi ytterligere økonomisk støtte til Akademisk Kvarter. Samtidig er det en forutsetning for Universitetets engasjement at Samskipnaden går inn med midler av tilsvarende størrelse. På henvendelse fra Utopia kom det fram at en slik betingelse var ukjent for daglig leder Brit Digre og styreleder i Samskipnaden, Dag Digernes.

Samtidig som Akademisk Kvarter sliter meget tungt økonomisk retter studenter og lærere sterk kritikk mot servicen bokhandelen yter.

Se side 4

Bare to år etter at universitetsbokhandelen Unibok gikk konkurs holder arvtageren, Akademisk Kvarter, på å gå samme veien. Hovedårsaken til det er at Akademisk Kvarter måtte kjøpe boet etter Unibok for to millioner kroner. Verdien er i ettertid fastsatt til 1.3 millioner.

(Faksimile fra Utopia nr 2 1988).

**SJARM
OFFENSIV**

Studentene i Tromsø går nye veier i kampen for bedre studiefinansiering.

Se side 3

Underslaget er en personlig tragedie

En av organisasjonssekretærene i Norsk Studentunion(NSU) sentralt har innrømmet underslag på 270 000 kroner av studentenes penger. Forholdet har pågått i litt over ett år. —Underslaget ble oppdaget av vår regnskapsansvarlige under arbeidet med sluttregnskapet for

1989. Det viste seg at det manglet flere bilag til en konto. Denne saken er en personlig tragedie for den det gjelder, sier leder i Norsk Studentunion, Arve Monsen, til Utopia.

Se side 5

Tema:

Universitetet på nord-flanken

Universitetet i Tromsø ligger «Strategisk» plassert i den delen av Europa hvor militær opprustning fortsatt er gjennomgangsmelodien.

Tema side 7-12

Opium for folket

Den norske (m-l) bevegelsen overgikk alle lignende bevegelser i Europa. Roar Hagen(Bildet), forsker ved Institutt for Samfunnsvitenskap, var med i AKP (m-l) fra 1968 til han vendte partiet ryggen i 1981. I fjor høst ble boka «m-l» utgitt. Roar Hagen var en av bidragsyterne.

Se sidene 12 - 13

ANC-student i Tromsø

Se side 3

Avsky-resolusjon mot kronprins besøket

Se siste side

Siste kapittel?

For to år siden gikk studentenes fagbokhandel UNIBOK dundrende konkurs. Dagens fagbokhandel, Akademisk Kvarter, åpnet sine dører knapt et halvår senere. Hvor lenge de forblir åpne er det allerede grunn til å spørre seg. Akademisk Kvarter har store økonomiske problemer. For

LEDER

å hjelpe bokhandelen planlegger Samskipnaden og Universitet å gå inn med 100 000 kroner hver.

I utgangspunktet er dette et prisverdig foretak. Det vil være en katastrofe for studiemiljøet i Tromsø hvis enda en fagbokhandel går konkurs.

For samskipnaden vil en konkurs bli en katastrofe økonomisk. Derfor motsetter studentpolitikkerne seg at Samskipnaden skal gå inn med ytterligere midler. Det står allerede mer enn nok på spill. Samtidig er det en forutsetning for Universitetet at det bare går inn med midler hvis Samskipnaden også gjør det. Den økonomiske støtten som skal gi Akademisk Kvarter et nødvendig pusterom er derfor truet.

Universitetet i Tromsø har så langt mye å være stolt av når det gjelder å ta ansvar for studentvelferd. Samarbeidet mellom Studentsamskipnaden i Tromsø og Universitetet for å få presset igjennom studentboligprosjektet i Ørndalen i fjor vår, var et gjennombrudd i så måte. For Samskipnaden og studentpolitikkerne var det mange års insats som endelig fikk resultater: Universitetet erkjente sitt medansvar for å bedre det prekært dårlige boligtilbudet for studenter i Tromsø.

I likhet med studenthybler er arbeidet med å skaffe tilveie lærebøker i dag definert som studentvelferd. Derfor må studentenes velferdsorganisasjoner, Studentsamskipnadene, drive fagbokhandelene ved universitetene. Det faktum at landets universiteter ikke har sett det som sin oppgave å skaffe lærebøker til sin egen undervisning er et paradoks administrasjonen ved Universitetet i Tromsø nå er i ferd med å innse. Assisterende universitetsdirektør, Jan Larsen, erkjenner heldigvis at Universitetet har et ansvar for Akademisk Kvarter. Men fortsettelsen er ikke like lovende, sammenlignet med Ørndalen-prosjektet. - Hvis det går galt med Akademisk Kvarter finnes det andre bokhandler i Tromsø som kan ta over, sier en ubekymret Jan Larsen til Utopia. Studenter og lærere ved Universitetet hvor Larsen har sin arbeidsplass har desto større grunn til bekymring: En eventuell konkurs i Akademisk Kvarter vil svekke studiemiljøet katastrofalt. Universitetet har innsett sitt ansvar for at så ikke skjer. Universitetet må gi økonomisk støtte til Akademisk Kvarter uten å sjele til hva en fattig studentsamskipnad bestemmer seg for å gjøre.

Skrur på sjarmen!

Nå skal studentene vinne «mannen i gata» for bedre studiefinansiering. 31. mars presenterer studentene Universitetet for byens befolkning. —Ved å la folk få innsyn i det mangfoldet av aktiviteter som finner sted på Universitetet, håper vi å få bukt med en del fordommer, og istedet gi et positivt inntrykk av Universitetet og dets studenter. Gjennom en slik original aksjonsform håper vi å vinne støtte blant folk for vår kampanje nummer én; ei radikal forbedring av studiefinansieringa.

Av Arve Bartnes og Bjørn Joachimsen (Foto)

Det sier en av aksjonslederne, nestleder Studentutvalget Espen Dybwad Kristensen, til Utopia.

Tomme lommer

—Klarer vi å gjøre den vanlige kvinne og mann mer positivt innstilt ovenfor studentene, blir det lettere for studentene å få igjennom kravene om bedre studiefinansiering de politiske kretser. Studentene er i dag fattigere enn noengang siden studiefinansieringa ble innført på 50-tallet, sier Espen Dybwad Kristensen. Årsaken til at studentene ved landets universiteter aksjonerer, er at tidspunktet nå er mest gunstig for å påvirke neste års statsbudsjett. —Det er særlig den forverrede tilbakebetalingsordninga vi slåss mot denne gang. Forøvrig bør det legges til at hele ordningen rundt den nåværende studiefinansieringa er pillrätten, slår Espen Dybwad Kristensen fast.

Bredde

—Aksjonen blir gjennomført ved at de forskjellige institutter og studentforeninger arrangerer stands i sentrum, og slik vise fram det Universitetet har å by på av faglig og sosial karakter. Det er veldig viktig å få fram det yrende livet ved Universitetet. Gjennom apeller vil vi få fram at et «mini samfunn» som Universitetet ikke kan fungere uten at studentene har skikkelige levevilkår.

Opinions-kamp

—For å lykkes med å vinne opinionen for vår sak er det veldig viktig at den gjenvordende student engasjerer seg. I det forberedende arbeidet har «Grasrota» vært meget aktiv. De tillitsvalgte studentene på de enkelte institutt har lagt ned mye arbeid i aksjonen. På landsbasis vil også studentene ved de forskjellige universiteter og høyskole gjennomføre aksjoner. Vi er alene om å velge et slikt originalt opplegg, og er veldig spent på resultatet. Tradisjonelt er jo demonstrasjonstog mest brukt av studenter. Vi mener at aksjonsformen vi velger denne gangen også vil bidra til større interesse fra medias side, avslutter Espen Dybwad Kristensen.

Støtt aksjonen!

INNLEGG:

Da statsbudsjettet ble lagt fram i høst fikk studentene et slag i ansiktet. Studiefinansieringen ble på alle punkt forverret. Renta på studielån ble økt, likeledes gebyret på innbetaling, og elever og studenter fikk mindre penger å leve for. I tillegg ble renta i husbanken økt slik at de fleste studenter, både de som bor privat og i Studentsamskipnaden fikk økt husleien. Over hele landet markerte studenter og elever i den videregående skole at situasjonen er uholdbar. Nå mener studentpolitikkerne at tiden inne for en mer planlagt markering.

Felles for alle tidligere aksjoner er at studenttillitsvalgte har bestemt formen og så har man i ettertid prøvd å få studentene med. Denne gangen velges en annen framgangsmåte. Studentpolitikkerne loddet stemningen blant studentene om de ønsket en markering, og i så fall på hvilken måte. Det store flertallet av studenter ville ha en markering. Formen var det stor uenighet om. Helt tydelig var det i alle fall at man hadde tenkt over problemet, og at det norske skolesystemet ikke dreper all kreativitet og fantasi. Forslagene varierte fra kidnapping til mindre voldelige ting som å sende brev til alle stortingsrepresentantene. Et felles trekk var imidlertid at studentene gjerne ville bli framstilt positivt. Man ville vise at studentene er en gruppe

samfunnet har bruk for. Et annet var at grunnlaget for aksjonen i større grad enn det som har vært gjort tidligere dreier seg om tilbakebetalingen. Frykten for tiden like etter at man var begynt i jobb var stor. Flere sa at de ikke tok opp fullt studielån fordi de var redde for ikke å greie tilbakebetalingen. For å greie å overleve jobbet de deltid.

I forkant av aksjonen den 31. mars blir det satset mye på å bevisgjøre studentene. Studenttillitsvalgte har vært i kontakt med forskjellige fagforeninger som organiserer personer som er utdannet ved universitet og nå er i jobb. Det jobbes også med å få tak i personer i arbeid som kan fortelle om sin økonomiske situasjon. Disse skal holde foredrag på hvert institutt. Slik kan det skapes et realistisk inntrykk av hvordan situasjonen for tilbakebetalere er. Tidspunktet for disse foredragene er ennå ikke klarlagt, så tiden framover må studenter holde øye med oppslagstavlene på instituttene eller kontakte arbeidsutvalgene.

I vanlig studentpolitisk stil vil det bli produsert en mengde løpesedler. Følg med!

Studentutvalget

UTROPIA er et organ for studentene ved Universitetet i Tromsø. Avisa kommer ut 10 ganger i året, og gis ut med støtte fra Studentsamskipnaden i Tromsø.

Redaksjonen er valgt på politisk uavhengig grunnlag.

Redaksjonens adresse er: Utopia - Studentavisa i Tromsø, Postboks 678, 9001 TROMSØ, Tlf. (083) 44283.

Ansvarlig redaktør: Arve Bartnes

Redaksjonssekretær: Bjørn Joachimsen

I redaksjonen: Britt Bakkehaug, Maureen Kidd, Gry Berntzen, Asle Rønning, Arne Hauge, Ole Jacob Hanssen (foto), Oddgeir Sagerup (foto), Morten Hansen (foto). EDB-konsulent: Kai Früs.

Lay-out: Arve Bartnes, Bjørn Joachimsen

Sats og ombrekking: Fotosetteriet AS, tlf. 82 302 Pb. 3604, Stakkevoll 9001 Tromsø

Trykk: Bladet Tromsø

Opplag: 3000 eksemplarer.

Annonspris: kr. 4 pr.sp.mm. (Rabatt på store annonser.)

Neste annonsedeadline: 9. mars 1990

Neste nummer av Utopia kommer medio mars.

Strid etter allmøte-kupp

Sivilingeniørene ved Institutt for Matematiske Realfag har etter kuppet på sist instituttallmøte overtatt alle sentrale tillitsverv. — At 60 siv. ing-studenter kupper de sentrale vervene er en provokasjon mot de øvrige 270 studentene ved instituttet,

sier tidligere instituttrådsrepresentant Roy Østensen, som frykter en studentpolitisk krigstilstand når det går opp for de andre studentene hvilke konsekvenser kuppet kan få.

del av studentmassen på instituttet. Når det er sagt må det understrekes at dette ikke må ses på som en ren interessekamp. Alle studentene er i samme båt, og kuppet skyldes ikke personmotsetninger, eller mistillit til de sittende representantene, sier siv. ing-student Arne Andersen, til Utopia.

å oppnå en integrering av siv. ing-studentene i det eksisterende miljøet. At siv. ing-studentenes egen interesseforening nå mobiliserer på en måte som kan provosere de andre studentene, ser jeg på som meget uheldig, sier Roy Østensen. Studentenes Arbeidsutvalg må rette seg etter vedtakene Allmøtet har fattet. Det er likevel sannsynlig at det vil bli innkalt til et ekstraordinært instituttallmøte for å få opphevet valgene fra forrige Allmøte. Dette krever bare at ti studenter skriftlig forlanger allmøtet innkalt.

På det aktuelle allmøtet møtte det opp 61 studenter, hvorav ca 50 siv. ing-studenter. Normalt møter rundt 30 studenter fram. Bakgrunnen for denne mobiliseringen er at

siv. ing studentene ønsket å styrke sin posisjon. På et faglig møte oppfordret ansatte ved Datafagseksjonen, som er en del av siv. ing studiet, studentene til større politisk enga-

sjement. Slik kunne siv. ing-studentene forme fagets framtid.

— Siv. ing-studentene ønsker å markere at de utgjør en ikke ubetydelig

— Siv. ing-studentene har helt siden studiet ble opprettet i 1987 hatt representanter i sentrale verv på instituttet. Dette har vært en bevisst politikk fra Arbeidsutvalgets side, for

Fornøyde medlemmer i styret i Studentsamfunnet ser framover mot nye suksesser.

Stor framgang for Samfunnet

Studentsamfunnet i Tromsø farer inn i 90-åra med god vind i seilene. På et år har «Samfunnet» fått fire hundre nye medlemmer. En økning på 100%. Og medlemmene får valuta for kontigenten som aldri før: konserter, kåserier, debatter, seminarer står på den fyldige arrangementlista.

Av Arve Bartnes og Oddgeir Sagerup (Foto)

Utopia møter et «Samfunnstyre» med stå-på-vilje og klare meninger om hva som trengs for å gjøre studentmiljøet varmt og fargerikt: — Vi satser på seriøs studentkultur, og ikke bare fe-

ster. Målet er å nå og engasjere flest mulig studenter gjennom et bredt tilbud av aktiviteter. Derfor har «Samfunnet» også trukket i gang flere studentsosiale foreninger, kan styremedlemmene Knut Runar Nymo, Stine Bjertnes og Gry Gerhardt fortelle.

Dart-turnering
Dramakor, vinklubb, vinseminar, fotoklubb, dartklubb, er grupper som allerede er godt i gang, eller som er under oppstart. Dartklubben regner med å arrangere sin første turnering over påske. En egen teknikergruppe som skal ta seg av lyd osv under arrangementer er også under oppseiling. — «Samfunnet» tar også på seg å gjennomføre arrangementer for andre studentforeninger ved Universitetet. Et vellykket ek-

sempel er miljøfagdebatten som ble arrangert i samarbeid med Interessegruppa for miljøvernstudier ved Universitetet i Tromsø.

— Arbeidet for å få etablert en seriøs studentkultur i Tromsø er avhengig av midler og utstyr for å lykkes. «Samfunnet» er jo også hoveddrivkraften bak Student-UKA som arrangeres hvert andre år. Vi håper f.eks at Universitetet kan bidra med en PC. Styret er ellers meget godt fornøyd med sine nye lokaler i Hovedgården i Breivika. — At vi nå har kontorer midt i studentmiljøet er selvsagt en kjempefordel. «Samfunnet» synes bedre, og vi kommer lettere i kontakt med studentene. En del av framgangen kan vi nok tilskrive flyttinga fra andre-etasje i Studenthuset og ut hit, sier fornøyde styremedlemmer.

— Press Pretoria!

—Boikottpolitikken ble ikke innført for å få frigitt ANC-ledere. Ikke for å få opphevet forbudet mot ANC. Men for å få opphevet apartheid! ANC-studenten Otis Komane var sterk og klar på et møte om Sør-Afrika og boikott på Universitetet i slutten av forrige måned. På tross av løslatelsen av Mandela og legaliseringen av anti-apartheid-organisasjonene fastholdt Komane at det ennå er viktig å opprettholde boikotten og dessuten «kutte bort det akademiske nettverket rundt Sør-Afrika.»

Av Asle Rønning

—Derfor er det godt å være her i Tromsø, dere har markert dere godt i solidaritetsarbeidet, roste ANC-studenten.

Frigjøringskultur

—Anti-apartheid-bevegelsen aktiverer nå artister og kulturarbeidere inne i Sør-Afrika for å skape en frigjøringskultur. Og vi bygger opp alternative utdanningssystemer. Utdanningsinstitusjoner og progressive studenter kan gjøre mye for å hjelpe oss, sa Komane.

—All utdanning er også rasedelt og strengt styrt. Når svarte barn ber om bedre utdanning — så ses det på som en trussel mot systemet. Derfor blir også arbeid for å gi våre barn en skikkelig utdanning også en kamp for å få en slutt på apartheid og få etablert ett nytt, fritt Sør-Afrika.

Kan knytte kontakter

—Universitetene kan hjelpe oss på to måter. For det første ved å styrke den akademiske boikotten. For det andre ved å knytte bånd til progressive utdanningsinstitusjoner i det sørlige Afrika.

—Vi har strukturene. Vi har en organisasjon vi kaller NECC: National Education Crisis Comitee som prøver å gi noen av de svarte barna utdanning inne i Sør-Afrika.

—Vi sier ikke: «Ikke dra til Sør-Afrika!». Vi sier: «Dra til Sør-Afrika gjennom våre kanaler!»

— Løslatelsen av Nelson Mandela kom som en stor overraskelse, sa ANC-student Otis Komane under sitt Tromsø-besøk.

Overrasket

I følge Otis Komane ble anti-apartheid-bevegelsen overrasket over løslatelsen av Mandela og de andre ANC-lederne.

—Vi visste dialogen måtte tvinge seg fram en dag, men vi var overraska over at den kom akkurat nå. Men det merkelige her er jo det faktum at det faktisk tok ledelsen i Pretoria 3 tiår før de kunne si: «Se! Vi er i stand til å snakke med våre motstandere!»

—De Klerks innrømmelser kommer kun på grunn av de svartes styrke og den internasjonale boikotten. Regimet greier rett og slett ikke isolasjonen lenger.

Ikke pusterom

—ANC vil prøve ut mulighetene for dialog, og benytte legaliseringen til å opprette kontorer inne i Sør-Afrika — i Johannesburg og Natal. Men vi vil ikke gi De Klerk noe pusterom. Så, når apartheid er ferdig, da kan vi stoppe boikotten. Men ikke før! sa Komane til tett applaus fra ett femtittalls framfattede.

Komane studerer til daglig i Oslo, og var invitert oppover av Studentenes og Akademikernes Hjelpesfond(SAIH) i samarbeid med Fellesrådet for det sørlige Afrika og Studentutvalget(SU). Møtet ble avsluttet med en debatt om Universitet og boikott der rektor Ole D. Mjøs, representanter fra Fellesrådet og SU deltok i tillegg til den sørafrikanske studenten.

Akademisk Kvarter trenger økonomisk førstehjelp

– Hvis ikke Akademisk Kvarter får økonomisk støtte fra Studentsamskipnaden og Universitetet i Tromsø vil universitetsbokhandelen uunngåelig gå mot konkurs. Uten en slik ekstern finansiering vil vi etter all sannsynlighet bare kunne holde det gående i noen få år før det er slutt, sier daglig leder i Akademisk Kvarter, Brit Digre til Utopia.

Av Geir Hatling/Arve Bartnes og Oddgeir Sagerup (Foto)

Samarbeidet mellom Universitetet og Samskipnaden kan få avgjørende betydning for bokhandelens framtid. Akademisk Kvarter eies av Studentsamskipnaden i Tromsø. Akademisk Kvarter ble opprettet sommeren 1988 etter at den forrige universitetsbokhandelen Unibok gikk dundrende konkurs senvinteren samme år. Ved opprettelsen av Akademisk Kvarter skjøt Samskipnaden inn 500 000 i aksjekapital. Universitetet har tradisjonelt gitt universitetsbokhandelen fristasjon, dvs. gratis lokaler.

Dyrt varelager

Akademisk Kvarter har hele tiden slitt med store finanskostnader. Blant annet kjøpte Akademisk Kvarter det gamle varelageret fra Unibok-konkursen for to millioner kroner. I ettertid er verdien for dette varelageret takstert til 1,3 millioner kroner. Merkostnadene ved dette dårlige kjøpet er i dag den største trusselen mot bokhandelens eksistens.

Underskuddet første driftsår var på over en og en halv million kroner. I 1989 var underskuddet i underkant av 400 000. Selv om omsetningen svarer til forventningene er den ikke stor nok til å dekke de løpende finanskostnadene. Etter alt å dømme vil ikke overskuddet på mange år bli stort nok til å nedbetale gammel gjeld.

Skjær i sjøen

Universitetets og Samskipnadens felles planer om å skyte inn kapital har som målsetning å gi Akademisk Kvarter ett økonomisk pusterom. Selv om daglig leder Brit Digre sier til Utopia at driften avhenger av en slik støtte er det mange skjær i sjøen før en slik ordning går i orden.

Vidar Bakken, direktør i Samskipnaden er i utgangspunktet positiv til ett slikt samarbeid som det her er snakk om. – Å opprette en ny bokhandel etter Unibok-konkursen forplikter. Jeg er innstilt på å forhandle med studentpolitikere som motsetter seg at Samskipnaden går inn med ytterligere midler i Akademisk Kvarter, sier Vidar Bakken.

En av de studentpolitikere Vidar

Bakken i så fall må forhandle med er leder av Studentutvalget Tommy Wessel Nordeng:– Da Akademisk Kvarter ble opprettet, med studentenes støtte, var det en forutsetning at Samskipnaden i framtiden ikke skulle gå inn med midler utover aksjeposten på 500 000 kroner. Samskipnaden brente seg kraftig på sitt engasjement i Unibok. En konkurs i Akademisk Kvarter vil i dag være et ytterligere økonomisk slag i ansiktet på Samskipnaden. Vi kan ikke ta sjansen på at Samskipnaden, med sin dårlige økonomi, går inn med mer midler. Det vil være en tragedie for Samskipnaden og studiemiljøet i Tromsø hvis Akademisk Kvarter går konkurs. Staten må sikre den videre driften, enten ved å gi direkte støtte eller ved å gå gjennom Universitetet. Universitetet har et klart ansvar når det gjelder å dekke behovet for fagbøker. Universitetet må slutte å snakke seg bort fra sitt ansvar, sier Tommy Wessel Nordeng.

– Har ansvar

Jan Larsen, assisterende direktør ved Universitetet, erkjenner på sin side at Universitetet har et ansvar. Larsen stiller likevel klare betingelser for at Universitetet skal gå inn med støtte ved å gi Samskipnaden midler øremerket for Akademisk Kvarter.

–Det er en forutsetning fra vår side at Samskipnaden går inn med ett tilsvarende beløp. På spørsmål fra Utopia om hva Universitetet gjør hvis Samskipnaden ikke går inn med midler svarer Jan Larsen at en da må gå inn i en ny forhandlingsrunde. –Jeg ser det ikke som Universitetets umiddelbare oppgave å drive forretningsvirksomhet. Hvis det går galt med Akademisk Kvarter finnes det andre bokhandlere i Tromsø som kan ta over fagbokmarkedet, sier Jan Larsen.

Brit Digre stiller seg uforstående til at studentpolitikere i Studentutvalget og i Samskipnadsstyret etter alt å dømme vil gå imot at Samskipnaden går inn med ytterligere midler. –Det må være bedre at Samskipnaden yter 100 000 kroner nå, enn at den risikerer å tape det mangedobbelte i en eventuell konkurs.

Mange klager

Akademisk Kvarter må tåle mye kritikk fra sine brukere: mange studenter og lærere har sett seg leie på at bokhandelen bestiller for lite pensumslitteratur. Mange kunder klager også på at det er urimelig lang leveringstid på bestilt litteratur.– Et alarmerende stort antall studenter kommer til oss med klager på Akademisk Kvarter, sier leder i Studentutvalget, Tommy Wessel Nordeng.– Vi er klar over at vi ikke kan yte så god service som vi ønsker. Det skyldes en meget anstrengt økonomi, sier daglig leder i Akademisk Kvarter, Brit Digre, til Utopia.

Av Geir Hatling og Arve Bartnes og Oddgeir Sagerup (Foto)

Listen over misfornøyde kunder er lang. Erfaringene til en del studenter ved pedagogikk er typisk for ankepunktene mot bokhandelen.

Bruker andre

En pedagogikkstudent som spurte etter en pensumbok, som brukes både på psykologi og pedagogikk grunnfag, fikk vite at boken ikke var mulig å skaffe. Tilfeldigvis tippet studenten i hylla for psykologipensum. Der stod det 30 eksemplarer av boka. Det er også et problem for mange kunder at det tar alt for lang

tid å skaffe bestilte bøker. For eksempel bestilte administrasjonen på Institutt for Samfunnsvitenskap (ISV) en bok som omhandlet studiesystemer i forskjellige land. Boka ble bestilt for over et halvt år siden, og til tross for gjentatte purringer har kunden intet hørt. Særlig ved Institutt for Rettsvitenskap har det vært store problemer med pensumlitteraturen. Gjentatte ganger har studenter og ansatte opplevd at bokhandelen tar inn alt for få eksemplarer av pensumbøkene. Et resultat av misnøyen med Akademisk Kvarter er at et stadig økende antall studenter og lærere på Universitetet bestiller litteraturen gjennom andre bokhandlere, særlig Tapir i Trondheim og Akademika i Oslo.

Anstrengt økonomi

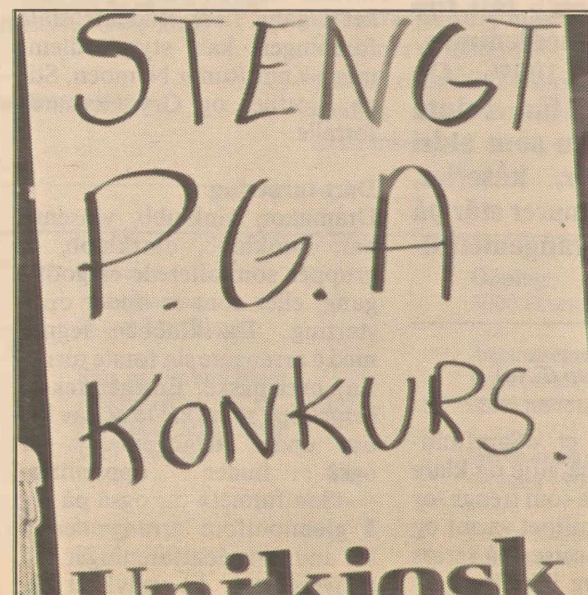
–Jeg forstår at en del kunder er misfornøyde med oss, sier daglig leder i Akademisk Kvarter, Brit Digre.– Problemene skyldes hovedsakelig vår anstrengte økonomi. Det er ikke returret på norske bøker. Som en følge av dette må vi være meget forsiktige når vi vurderer antallet bøker vi tar inn. Vi har ikke råd til å bli sittende med bøker som vi ikke får solgt. Samtidig har et flertall av kursene på Universitetet mindre enn ti studenter. Det gjør det meget vanskelig for oss å beregne rett antall bøker. Mange fagansvarlige på instituttene er dessuten for unøyaktige i pensumoversiktene som de leverer til oss. Et annet moment som gjør det vanskelig for oss og våre kunder er den lange leveringstiden. Dette skyldes delvis vår geografiske plassering. Vi bestiller mye av vår litteratur gjennom Tapir i Trondheim. Da sier det seg selv at vi får tildels betydelig lengre leveringstid enn Tapir og ikke minst Akademika i Oslo. Vi er veldig fornøyd med samarbeidet med Tapir, men når vi får fraktet vår litteratur pr. trailer

klarer vi ikke å være like raske som dem. At vi har flere distribusjonsledd og lang fraktavstand gjør at vi dessverre også kommer litt uheldig ut i pris, sier Brit Digre.

Beklager

– Når det gjelder problemene på Juss må vi bare beklage. Etter at Akademisk Kvarter ble opprettet satset vi på å få en fagansvarlig for hvert fagområde. Denne ordningen har på mange måter fungert bra. Samtidig som vi får verdifull ekspertise på hvert fagområde, bidrar ordningen også til bedre kontakt mellom oss og kundene. Denne ordningen har i det siste ikke fungert tilfredsstillende på juss. Det skyldes at fagansvarlig har hatt fødselspermisjon og vedkommende som har vikariert har naturlig nok ikke hatt mulighet til å sette seg like grundig inn i forholdene på juss. I fjor ble vi sittende igjen med et stort antall pensumbøker på juss. Derfor økte vi ikke antallet bøker i år. I år har studentene i større grad benyttet seg av oss. Det kan skyldes at vi har flyttet ut til Breivika. Resultatet ble uansett at vi gikk fri for bøker. Vi håper å unngå slike problemer i framtiden.

–Det er et problem for oss at vi grunnet dårlig økonomi ikke kan yte den service vi gjerne vil. Dette blir en ond sirkel. Misfornøyde kunder forlater oss til fordel for andre bokhandlere, noe som igjen svekker vår økonomi. For å få alburom til å bli den bokhandelen vi ønsker å være, er vi avhengig av ekstern finansiering. Hvis vi ikke får det, ser det på lang sikt mørkt ut, avslutter Brit Digre.

Slik gikk det med Unibok vinteren 1988 (Foto: Roy Østensen).

Det nye styret i TØKSF: Ivar Nerdal, Judith Nilsen, Ellen Isaksen, Solveig Mikkelsen og Johnny Dahlmo (formann).

Nu går alt så meget bedre

Tromsø konservative studentforening (TØKSF) framstår nå i ny ham: Etter intern strid i foreningen ble formannen og politisk viseformann for noen uker siden ekskludert fra foreningen. Det nye styret med formann Johnny Dahlmo i spissen har målsettingen klar: --Vi vil skape et seriøst politisk alternativ for studentene ved Universitetet, tufta på edt alminnelig verdikonservativt grunnlag. Det trengs!

Av Arve Bartnes og Oddgeir Sagerup (Foto)

Kampsakene for TØKSF vil nå som før bli å få opphevet tromsøstudentenes boikott av velferdsloven, og ikke minst få fjernet hovedallmøtet som studentenes høyeste politiske organ.

--Studentdemokratiet ved Universitetet fungerer dårlig. I dag møter rundt femti av tretusen femhundre studenter fram på Hovedallmøtet. Det sier seg selv at HAM ikke er et representativt organ. Ved urnevalg vil alle studentene kunne avgi stem-

me ved sitt eget institutt. Dessuten er studentene pålagt av departementet gjennom velferdsloven å arrangere en uravstemning som skal avgjøre Hovedallmøtets framtid. Det nekter Studentutvalget å gjøre. En slik boikott er forkastelig og unødvendig, sier Johnny Dahlmo. Han er temmelig fersk i universitets-sammenheng, begynte på juss rett over nyttår. Men 20-åringen er ikke fersk i politisk sammenheng for det. Johnny Dahlmo er bystyrerepresentant for Høyre i hjembyen Mosjøen, og har ellers hatt en rekke verv i partiet.

--Som fersk student har du allerede

et lederverv i en studentpolitisk forening. Hvordan var møtet med studentpolitikken ved «Det røde universitet?»

--I begynnelsen framsto den som en heller uklar masse. Det var vanskelig å se linjene. Det må være meget vanskelig for den jevne student å orientere seg i studentpolitikken. Dette ønsker vi i TØKSF å gjøre noe med. Studentpolitikken må ikke styres av en liten klikk som i dag, den må ned til grunnplanet. For øvrig tror jeg ikke at studentene er rødere enn folk flest. Vi er en sammensatt gruppe, sier Johnny Dahlmo.

--Hvorfor har da de radikale så og si all makt i studentpolitikken?

--De har hatt den største aktiviteten. Vi i TØKSF har også gjort en for dårlig jobb. Når vi nå får gått gjennom organisasjonen og bygd den opp skal vi bli et slagkraftig alternativ. I den etableringsfasen vi er inne i vil vi også legge vekt på skoleringen av våre 70 medlemmer. Med

lemstallet regner vi med vil øke ganske kraftig utover våren.

--TØKSF har bestandig hatt problemer med å bli tatt seriøst. Er det grunnen til at dere ekskluderte det forrige styret?

--Vi har egentlig bestemt oss for å la problemene vi har hatt innad i foreningen forbli en intern sak. Problemerkildene skyldtes kort og godt at det forrige styret sto for en politikk som lå til høyre for Norges Konservative Studentforbund, som vi er tilsluttet. Utover det ønsker jeg ikke å kommentere saken.

--Tror du dere vil klare å bli kvitt den dårlige imagen som har fulgt TØKSF tidligere?

--Ja, absolutt! Vi er i dag et seriøst alternativ til de radikale. Vi vil heller ikke skifte navn som enkelte av våre medlemmer har foreslått. Navnet skjemmer ingen. Nu går alt så meget bedre, slår Johnny Dahlmo fast.

NSU-ansatt tilstår underslag

En av organisasjonssekretærene i NSU sentralt er anmeldt til politiet siktet for underslag av 270 000 kroner. Forholdet har pågått i litt over 1 år. -- Jeg vil understreke at det er en administrativt ansatt person det her gjelder og ikke en av de politisk valgte, sier leder i Norsk Studentunion, Arve Monsen, til Utopia

Av Geir Hatling

--Hvordan ble dette oppdaget?

--Det ble oppdaget av vår regnskapsansvarlige under arbeidet med sluttregnskapet for 1989. Det viste seg at det manglet flere bilag til en konto. Denne kontoen var det kun to personer som hadde fullmakt til å disponere over. Da den angjeldende personen ble konfrontert med de opplysningene vi hadde tilstø til han forholdet og samtidig fratrukte han sin stilling umiddelbart.

--Hvorfor har ikke dette blitt oppdaget tidligere?

--I og med at denne personen har hatt tilgang til kontoen har det vært lett for han å undersøke disse pengene. På grunn av at bilagsmaterieill ikke har blitt sendt videre til økonomisekretæren har det vært vanskelig å påvise dette tidligere. Da dette er en konto med stor flyt, dvs at det er mange regninger som betales over denne kontoen, har ikke dette blitt oppdaget før ved avstemming av kontoen. Den personen det her gjelder har i kraft av sin stilling vært en betrodd medarbeider som dessverre har misbrukt denne tilliten.

--Hva har skjedd i saken til nå?

--Da dette ble oppdaget for 14 dager siden ble det foretatt en undersøkelse. Dette resulterte som sagt i at han fratrukte sin stilling. Videre innrømte han all skyld og sa at han hadde vært alene om forholdet. Vi har videre vært i kontakt med advokat for å få vurdert de juridiske konsekvensene av saken og den 15.03.90 ble forholdet anmeldt til politiet. Vi har fått ett gjeldsbrev på 270 000 og forhandler oss nå frem til en avtale om hvordan pengene skal tilbakebetales. Videre ble det innkalt til ett ekstraordinært landstyre møte

den 15.03 hvor arbeidsutvalget vedgjorde for saken slik den da var.

--Hvordan vil dette influere på forholdet innad i arbeidsutvalget?

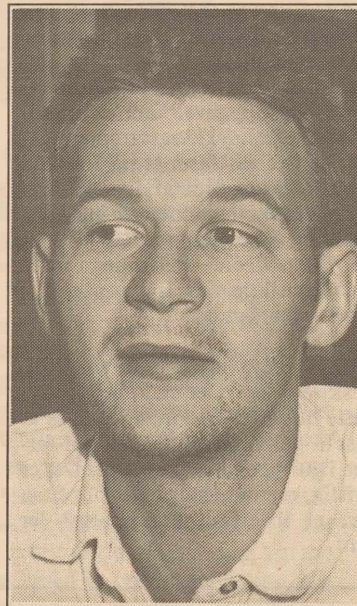
--For oss som er politisk valgt i arbeidsutvalget (AU) vil det ikke få noen umiddelbar konsekvens. Vi har ikke noe juridisk ansvar for det som er skjedd. Først og fremst er jo dette en personlig tragedie for den personen det gjelder. Da vi behandlet saken i det ekstraordinære landstyremøtet fikk vi full støtte for vår framgangsmåte.

--Vil denne saken få noen umiddelbare følger for rutinene innad?

--Vi har allerede innført nye rutiner for disponering av organisasjonens kontoer. Det vil fra nå av være to og to tilstede ved hvert uttak fra konto. I tillegg skal alle regninger kontraheres av en av arbeidsutvalgets medlemmer. Jeg må også få tilføye at vi har vedtatt nye rutiner for kontofullmakter. Disse er bifalt av landstyret. Det denne saken viser er at økonomiske misligheter kan forekomme i alle organisasjoner.

--Tror du denne saken vil skade Nsu's sitt arbeid videre?

--Jeg tror ikke det. Spesielt siden dette ikke er en person som er tillits-

Arve Monsen, leder i Norsk Studentunion.

valgt, men som er fast ansatt i organisasjonen. Det dreier seg dessuten ikke om tap som følge av disposisjoner foretatt av tillitsvalgte i NSU. Vi føler dessuten at vi har spilt med åpne kort, noe som for oss har vært en hovedmålsetting. Grunnen til at vi ventet med å gå til pressen var at vi ville informere landstyret før saken kom ut i media.

Prelatens hjørne

Kjære student! Så sitter du her igjen. Det er godt at du ikke har forlatt de hellige haller. Universitetet er et sted hvor dine drømmer og visjoner kan bli ikledd kunnskapens kjøtt og blod. Det gode er at du finner så mange nye ord her. Jeg nevner i fleng; transendent, postmoderne, teknokratisk, lingvistikk, ahistorisk, neoklassisk, erkjennelsesteoretisk, semiotisk, vitenskapsteori og mange flere. En språkflora som du skal utforske og bli vant med. Disse ordene er jo så fylt av styrke og innhold. Nesten en verden i seg selv. Men husk på at denne kunnskapen egentlig ikke har noen verdi i seg selv. Visdom er nødvendigvis ikke det samme som teoretisk kunnskap. En vis mann eller kvinne er et menneske som har samlet sine teorier gjennom tid. Deretter har dette mennesket arbeidet systematisk og levet med sine teorier for å få bekreftet eller avkreftet deres eventuelle sannhet. Det som tilslutt blir igjen er altså visdom. En kombinasjon av levet ord og lærte ord. Du har lært hvilken egentlig verdi kunnskapen har. Teori og bøker er som en skog du kan gå inn i. Veien ut må du finne selv. Kunnskapen er det kartet som andre har tegnet. Veien er din egen tilegnelse av stoffet. Denne prosessen er det du lærer av. Kampen om ordenes forståelse, om å kjenne meningen i et utsagn, gir en vidunderlig opplevelse av at mennesker har tenkt og erfart noe før oss. Studering er altså ikke å lære seg et fag som du skal livnære deg av senere, men det er en kronisk kamp for å trekke ut meningen av andres erfaringer. På den måten presser du deg selv til den ytterste grense av misforståelser og forklarelsens lys. Nei, dette er høres ut som vitenskapsromatisk vrøvl. Og det er det vel kanskje også. Les det du vil. Glem det du ikke har bruk for og slapp av. Ingen stiller deg til regnskap for dine manglende evner. Ingen anklager deg for slapphet. Ingen annen en din egen nysgjerrighet, enn din egen lengsel etter å forstå og bli forstått. Derfor er de lange og vanskelige ordene gode. De inneholder et utforsket universitet. Heldigvis finnes det flere ord i vokabularet. Ord som du heller ikke skal glemme hvis utforskning er like spennende. Jeg tenker på; vennskap, utholdenhet, overbærenhet, glede og kjærlighet. Sterke, gammeldagse og utslitte ord, men som kan erfares av oss alle. Ikke gjennom lesning, men ved å tørre å leve og møte andre mennesker. Når alle de ordene som jeg her har ramset opp for deg har fått betydning i ditt vokabular er du blitt vis, håper jeg. Du jakter ikke lenger på ordenes betydning, men lever av dem og hviler i deres verden. En verden som er ny og spennende hver dag. For det er ingen ende på skrivingen og megen lesning tretter legemet. God tur.

Hilsen Dagfinn Magnus, Pastor loci/o, ordgjenger.

-Europa fødes på ny

500 kg rødt glass fra Spania, en tsjekkiskfødt kunstner, en norsk foss. Det er hovedelementene i utsmykkingsarbeidet i hovedgården. Vi har intervjuet kunstneren: Zdenka Rusova, opprinnelig tsjekkisk, nå bosatt i Norge, velrenomert grafiker og maler, professor i grafikk og rektor ved Statens Kunstakademi.

Av Asle Rønning

Hun sitter midt i en røyksky og tar seg en kaffepause under arbeidet med å innstallere utsmykkinga. Røyker intenst sigarer, og sier smilende at hun tror det er mindre farlig. Hun har en aksept som lar ordene hoppe opp og ned i uvante sprang, et varmt smil og mørke sigøynerøyne.

Vi begynner med begynnelsen. Eller en av begynnelsene:

-Jeg kom til Fornebu og Norge på et utvekslingsstipend den 26. januar 1967. Jeg ville til Skandinavia -at det ble Norge var mer eller mindre tilfeldig. Jeg husker det var sludd i lufta (hun velger ennå av og til feil nord for «sludder» i stedet for «sludd»).

-Og jeg skjønnte der og da at jeg hadde gjort en riktig ting da jeg reiste hit til dette landet.

Prahavåren på nytt

Etter at stipendiatet var slutt, var hun tilbake i hjemlandet og opplevde Prahavåren, og reaksjonen på den: -1968 var ett hardt tilbakeslag. -Jeg brukte mye krefter på å overbevise myndighetene i mitt hjemland om at jeg burde få reise tilbake, kom meg tilbake i 1970 og har vært her siden.

Siden den gang har historien gått i minst én sirkel, og da Zdenka besøkte Praha i november i fjor, for å ordne ett arveoppgjør, befant hun seg på nytt i en by i opprør.

-Det som har skjedd i Øst-Europa vil tilføre hele Europa noe nytt. Det vil åpne seg en helt ny kunstnerisk og intellektuell tradisjon som er forskjellig fra den vest-europeiske, sier hun med Praha-opprøret friskt i minne.

Rusova er først og fremst grafiker, men har i de seinere åra også arbeidet med maleriet, og kombinasjoner mellom de to formene. Hun har utdanning fra Kunsthåndverksskolen og Kunsthåndverkhøyskolen i Praha, ett år på Kunstakademiet i Stuttgart, og har studert kunsthistorie i Praha og Oslo. Hun har hatt utstillinger i hjemlandet og over hele Skandinavia. Bildene hennes henger i Nasjonalgalleriet i Praha, i det berømte Tate Gallery i London, i gallerier i Øst- og Vest-Tyskland, i USA, i Sao Paulo i Brasil, og i en rekke museer i Norge og Norden, blant annet i vårt eget Nasjonalgalleri. Men utsmykkingsoppdrag er relativt nytt for henne.

En rød foss

Utsmykkinga i hovedgården er kanskje et resultat av Rusovas fascinasjon for norsk natur og kultur. Når vannet omsider skrues på skal en rød foss smyge seg sensuelt og innsmygende nedover veggen, gjennom de tre etasjene.

-Dette har vært min første store utsmykningsoppgave. Vann er jo vanlig i slike utsmykkingssammenhenger, og det var fastlagt på forhånd fra arkitektens side at utsmykkingsarbeidet skulle innbefatte glass, og dessuten vann -på grunn av plantene. Men denne utforminga med gjennomsliktig glass tror jeg i og for seg er enestående.

-Jeg var engstelig for at fargen skulle skjære seg. Det er jo mye rødt i dette huset fra før, men jeg syns at fossen går bra sammen med fargen i gulvet og utenpå huset. Det er dristig, men jeg håper det blir bra. Det er ihvertfall konsekvent! ler hun.

Symbolske former

-Jeg bruker ofte symbolske begreper som vekst, kime, gjennomtrenging. Det er mange gjennomsliktige farger, mange lag oppå hverandre. Slik sett er fossen et stykke grafikk overført til en vegg. Det er tre gjennomsliktige lag oppå hverandre: vannet, glasset og veggen.

-Fossen er både konstruktiv og levende. For meg er den symbolsk ladet. Rosa og rødt står for bevegelse og liv.

I bildene dine bruker du nesten utlukkende de to fargene, pluss svart. Er dette kvinnelige farger? Vil du uttrykke en kvinnelig identitet?

-Det kommer i så fall ikke bevisst. Fargene kan komme ut av det å være kvinne, men det er ikke min oppgave å tolke mine egne bilder. Det er ikke mitt problem.

-Skal ha en funksjon

-Utsmykking må ha en funksjon. En må ta hensyn til brukerne, bygningen og budsjettet. Så kan en bruke fantasien innenfor de rammene. Det er viktig å ha stor respekt for brukerne. Ikke alle kunstere som gjør utsmykkingsoppgaver har det. Arbeidet skal være en integrert del av helheten.

-Problemet med akkurat dette utsmykkingsarbeidet er at du nesten aldri ser det som en helhet. Når du går opp trappa kommer du så tett innpå det at du bare ser deler av det. *Tror du studentene vil like fossen din?*

-Personlig er jeg frelst for den, som om den hadde vært mitt barn. Jeg håper selvsagt at den bli godt motatt, men alle kan ikke like alt heller, smiler hun. Og en liten provokasjon skal det alltid være, hun smiler enda mer, og minner med sine 50 år med

ett mest om en glad liten jentunge.

Skapende møte

I bildene dine er du ofte opptatt av møtet mellom to elementer. Forfatteren Kjartan Fløgstad har sagt at den mest skapende verdenslitteraturen er eksilitteraturen. At eksilsituasjonen har fellestrekk med det å leve i en moderne verden. Mange av bildene dine handler om fremmedhet og nærhet, samtidig som du selv har følt fremmedheten på kroppen?

-Ja, jeg kunne ikke ha laget de bildene jeg lager i dag hvis jeg fortsatt hadde bodde i min egen kultur, den kulturen jeg vokste opp i.

-Det var ett tøft møte med dette landet. Når jeg kom til Norge følte at jeg hadde mistet språket mitt på en måte. Jo bedre minner sin identitet, jo bedre går overgangen. Men det finnes ingen oppskrift, ingen modell som er lik for alle.

-Det som møtes i bildene mine kan være to helt unike mennesker i kamp eller sammensmeltning, eller det kan være to kulturer. Alle har i seg en motforestilling mot det som er fremmed. Kamp kan være skapende.

Rusova er ikke entydig glad i norsk kultur. I fjor sommer satte hun i gang en avisdebatt om norsk kunstutdanning. Hennes påstand er et den legger for lite vekt på formell utdanning og framelsker den norske, ensomme og tause kunstnersjelen som sliter for seg selv i atelieret sitt. I den melleuropeiske tradisjonen, der Rusova har fått sin utdanning, betones helt andre verdier. Det faglige, håndverksmessige ved kunstutdanninga har der en mye høyere posisjon. Der den norske tradisjonen er ekspressiv og forholdet seg nært til naturen, er den sen-

tral-europeiske mer opptatt av form og kultur.

I bildene dine kan man finne en spenning mellom fine, kontrollerte streker og breie, fargerike penselstrøk. Er det det norske og det sentraleuropeiske som møtes?

-Kanskje det. Men det samme har jeg møtt i norsk natur. Jeg ser på fjell som struktur. Jeg var ved Trollveggen i Romsdal for noen år siden, og fant nettopp denne kontrasten mellom himmelstrebende form og et nett av tynne strekker -selve strukturen i fjellet.

Rusova har tent den siste sigaren og snakker om framtidens Europa. Ett Europa som vil preges sterkt av utviklinga i øst. Men som også vil preges av EF i vest.

-Kampen om identitet ligger ikke i økonomien, men i kulturen. I Sentral-Europa har vi lang tradisjon for å måtte forsvare vår identitet, og vi har alltid gått til kulturen. I Norge har dere ikke hatt den kampen.

-Vi er inne i en brytningsperiode der utviklinga går ujevnt. På kort sikt vil utviklinga i EF provosere fram et hardt forsvar for små-kulturene, og de vil kanskje vokse på det på kort sikt. På lang sikt er det vanskelig å si hva som vil skje. Velger dere EF må dere forholde dere til det. Man må finne fram til et grunnfjell i seg selv og gi impulser, ikke bare ta. Bryt med norsk provinsialisme, og si: «Her er vil!» og «Dette kan vi!»

-Jeg er veldig glad for at Øst-Europa blir en del av Europa. Det kan ta lang tid, kanskje to generasjoner, men vi vil få en felles europeisk bevissthet igjen.

Sosialtjenesten

Ta kontakt hvis du trenger råd og veiledning ved personlige og sosiale vanskeligheter eller studieproblemer som ikke er faglige. Du kan også få om informasjon av forskjellig art og få vite hvor du skal henvende deg i helse- og sosiale spørsmål og juridiske saker.

Forsørkede studenter:

Sosialkonsulent Ann Torunn Olsen
Kl. 09.00 - 15.00 alle dager unntatt torsdager.

Psykologtjeneste for foreign students:

Ane-Marie Hektoen
The office is open from 09.00 - 15.00 monday, tuesday, wednesday.
Appointment can be made either in person or on the telephone. Call 75 025
Husk å benytte deg av HELSEFONDET, som gir deg delvis dekning av utgifter til tannbehandling, briller og linser, fysioterapi og andre helsemessige utgifter. Se etter i reglementet som er oppslått på tavler rundt om på instituttene.
Psykolog: Henvend deg til sosialtjenesten vedrørende informasjon om psykologtjenesten.

STUDENTPRESTEN

Dagfinn Magnus er ansatt av Den Norske Kirke for å arbeide blant studenter og ansatte ved Universitetet og høyskolene i Tromsø. Presten er åpen for samtaler om religiøse-, personlige- og sosiale problemer, samt faglig-teologisk rådgivning.

Kontor i Breivika (IMR-biblioteket),
tlf. 44 097, priv. 58 065.

Universitetet på nordflanken

TEMA del 1

Glasnost og politisk tøvær preger sentral-europa. I det høye nord derimot, dempes ikke den militære aktiviteten, heller tvert om. For Universitetet i Tromsø byr den «strategiske» plasseringen på store utfordringer, både når det gjelder de sikkerhetsmessige sidene men også det økende sivile samkvemet mellom Norge og Sovjetunionen. I del 1 ser vi nærmere på det sikkerhetsmessige aspektet. I del 2 vil det sivile aspektet dominere.

Forskning på nord-områdene

Universitetet i Tromsø har engasjert seg i forsknings-sammenheng for å se nærmere på Nord-områdene. Det er i denne forbindelse opprettet en egen forskningsgruppe som skal jobbe med dette emnet. Foreløpig er gruppen sammensatt av to stipendiatstillinger og ett professorat. Amanuensis Fredrik Fagertun vil tiltre i den ene stipendiatstillingen til høsten.

Av Geir Runar Karlsen

– Min egen forskning vil først og fremst dreie seg om sikkerhetspolitiske og strategiske studier. Av utdannelse er jeg historiker, og jeg har særlig jobbet med dette fagfeltet innen historiefaget. Mer spesifikt vil jeg i første omgang se nærmere på den rollen det Arktiske området har spilt overfor USA. For USA har dette området først og fremst hatt sikkerhetspolitisk interesse, men det har også vært interessant ut i fra en ressursstrategisk kalkyle. Oljeutvinningen i Alaska er et eksempel på dette. Jeg vil ta for meg Arktis som region, og dette inkluderer Canada, Grønland og Island. Studiet vil gå tilbake til 50-årene, alt avhengig av åpningen av amerikanske arkiver.

– Hvor stor del av forskningen

vil legge vekt på sovjetiske forhold?

– Sovjetunionen vil helt klart være av stor interesse for oss. En spådom om at tyngdepunktet av forskningen i gruppa vil falle østover er realistisk. Men det er vanskelig å si hva det nøyaktig vil bli forsket på siden vi ikke har planlagt dette i detalj ennå. Et program vil bli laget i nærmeste fremtid. Interessen for Sovjetunionen som forskningsobjekt vises blant annet ved at den som skal dekke toppstillingen må beherske russisk språk.

– Har du noen ideer om hvilke områder på universitetsnivå det kan være interessant å samarbeide med Sovjetunionen på?

– På Universitetet i Tromsø har flere faggrupper allerede tatt kontakt østover. Særlig har historieseksjonen vært aktiv, men også andre fag kommer sterkt etter. En kan godt tenke seg seg at en på Samiske studier vil være interessert i å studere samisk kultur på sovjetisk side. I det hele tatt er det en del ting å gripe fatt i på den kulturelle siden. Videre må det jo være i både norsk og sovjetisk interesse i å samarbeide om de felles ressursene de to landene har. Her er særlig fiskeriene og oljeutvinningen fremtredende. Spesielt krisen i fiskeriene er et felles anliggende for de to landene. Knyttet til ressursituasjonen vil også et felt som økologi bli aktuelt.

– Har du noen perspektiver på sammenhengen mellom Sov-

jetunionens reduserte posisjon som stormakt, og en eventuell nedrustning på nordflanken?

– Innenriksproblemene i Sovjetunionen, og det politiske sammenbruddet i resten av Øst-Europa for kommunismen vil naturligvis få innvirkning på styrken til Warszawa-pakten. Warszawa-pakten er allerede svekket, og vil antagelig bli ytterligere redusert. Denne svekkelsen later til å få en forsinket effekt her i nord. Dette skyldes at det ikke har vært noen synlige reduksjoner av slagkraften til flåten på Kola. Derfor har en fra NATO's side ikke vært villig til å nedbygge militæret på nordflanken. Men på sikt må vi anta at vi også vil merke redusert militær aktivitet.

– Til slutt, hvordan tror du verden vil se ut framover, hvem vil orientere seg mot hvem?

– Utviklingen går ganske klart i retning av et sterkere Europa. Vest-Europa og Japan er de områdene hvor vi finner den sterkeste økonomiske utviklingen de siste årene. Dette samtidig som at USA har opplevd økonomisk tilbakegang de siste årene. Det vil derfor være naturlig at Norge retter seg mer mot Europa. Dette, samt at åpningen mot Øst-Europa betyr nye og interessante markeder for norsk forskning og næringsliv, avslutter Fredrik Fagertun.

Det militær-kommunale kompleks

— Et hinder for nedrustning?

Kronikk:

Av Wenche Cumming

I Troms fylke finnes det et militært-industrielt kompleks.

Militær-kommunale kompleks kan være en like stor hindring for nedrustning som et militært-industrielt kompleks, skriver kronikk-forfatteren. Wenche Cumming er kommunalpolitiker fra Finnsnes, og er vararepresentant på Stortinget for Sosialistisk Venstreparti.

Den første gangen jeg så begrepet militær-kommunalt kompleks brukt, var i en kommentar i Nordlys for nøyaktig ett år siden, og det var Ivan Kristoffersen som brukte det. Han sa at mens andre land hadde et militært-industrielt kompleks, så var Nord-Norge i ferd med å få et militært-kommunalt kompleks.

For å svare på om det er ei hindring for nedrustning så tror jeg det kan være nødvendig å se litt på begrepene.

Samfunnsforskere har snakka om det militær-industrielle kompleks i flere tiår, og begrepet brukes når vi snakker om våpenkappløpet og om drivkreftene bak det.

Forenkla kan vi si at det fins to hovedtolkninger av drivkreftene som har ført til våpenkappløpet. Den ene tolkninga legger størst vekt på de utenrikspolitiske forholdene – at kappløpet mellom øst og vest – som alle tid-

ligere våpenkappløp – har sitt utløp i internasjonal mistro, redsel og maktkamp. Det drives fram gjennom et aksjon-reaksjon-mønster. Tiltak på ei side fører til mottiltak på den andre sida, som så igjen fører til nye reaksjoner.

Den andre tolkninga legger mest vekt på de indre årsakene. De vi finner innafor et lands grenser.

Opprustninga skal tilfredsstillende forskjellige pressgrupper. Vitenskapsmenn er interessert i stadig nye prosjekter. De militære får sjelden eller aldri nok våpen. Våpenindustrien vil ha oppdrag og støst mulig profitt, og derigjennom sikre bedriftene. De som jobber i rustningsindustrien er redde for arbeidsplassene sine. Alle disse gruppene får støtte fra politikere. Det utvikler seg altså nære forbindelser mellom de militære, politikere, og større firma som er tilknyttet rustningsindustrien. Dette er det vi kaller det militær-industrielle kompleks. Det er en stor maktfaktor, og kan utøve ganske sterkt press for å nå de mål de har satt seg.

Jeg tror ikke opprustninga vi har hatt etter krigen skyldes kun den ene eller den andre av disse to faktorene, men begge – og blandingsforholdet mellom dem har nok variert betydelig. Men en ting kan med sikkerhet slås fast, og det er at det militær-industrielle kompleks har vært, og fortsatt er ei drivkraft i opprustningsspiralen.

Hva slags maktfaktor er så det militær-kommunale kompleks? De militære i Norge er ikke så forskjellige fra militære andre steder på kloden. De vil ha større budsjett, som betyr mer moderne våpen, bedre utstyr og større anlegg. I stedet for våpenindustri, har vi militære vertskommuner som får inntekter og arbeidsplasser fra den militære aktiviteten. Og vi har politikere som følger opp. Det er det militær-kommunale kompleks vi har i Troms. Militæret har blitt en Nord-Norsk næringsvei,

Utenlandske soldater setter vintertid sitt preg på Troms fylke.

og kan man da vente at folk skal være interessert i nedrustning når det er penger å tjene på militær oppbygging? Det er ikke galt å påstå at militærsektoren for tida er den eneste vekstnæringa i Troms.

Et militær-kommunalt kompleks kan være ei like stor hindring for nedrustning som et militært-industrielt kompleks. Eksempler på det finner vi mange av (Nordlys 23.06.89): Forsvarsminister Johan Jørgen Holst har vært på besøk i nord, og sier: «Måselv kan ta det med ro. Jeg tror ikke vi i første omgang kan regne med reduksjon i den konvensjonelle styrken i nord. Med dette beroliget han oppførere som har Forsvaret som en viktig og ønsket del av næringsvirksomheten og bosettingen i kommunene. Forsvarsminister Jan Ditlev-Simonsen har uttalt lignende til media. Både media, enkelte politikere og deler av næringslivet bruker samme argumentasjon. Hensynet til arbeidsplasser brukes mot nedrustning i nord. Militærkommuner i Nord-Norge er

i dag å sammenligne med ensidige industristeder – steder som er avhengig av ei stor bedrift. I gode tider, når bedriften går godt, er det forholdsvist enkelt å være både kommuneadministrasjon og næringsliv. Aktiviteten og inntektene kommer nesten av seg selv, man slipper å anstrenge seg så veldig.

Med ei stor og mektig hjørnesteinsbedrift i lokalsamfunnet, kan man få til mange ting som kommer hele bortsett fra til gode; en svømmehall, et idrettsanlegg, eller en barnehage – et tilskott her og litt ekstra støtte der – og det skulle bare mangle – tiltak mot forurensning av mange slag, og ikke så sjelden; en viss maktarroganse. – Husk at dere er avhengig av oss – dere skal være taknemlig og ikke gjør vedtak som kan «skade» bedriften, eller ikke er i tråd med bedriftens interesse. Bedriften er en maktfaktor. På den måten kan et lokalsamfunn passiviseres og komme i et avhengighetsforhold som kan lamme nytenkning og kreativitet. Og når dagen kommer at bedriften

må trappe ned eller går over ende, kommer panikken og hjelpeøstheten. Det er forståelig selv for en SV'er som meg at militærkommunene i Nord-Norge er bekymra for framtida når krav om reduksjon av militærbudsjettene kommer. Men vi må ikke komme dit at Per Vassbotns (Dagbladet) ironi blir alvor: «Enda en trussel mot bosetting og næringsliv i Nord-Norge er kommet for dagen. Denne gangen er det freden som truer!»

Sett fra militærkommunenes side, tror jeg at de bør se optimistisk på framtida – se på nedrustningsplanene som ei utfordring som kan gi muligheter til å skape ei mye bedre framtid for kommunene enn forsatt og utvikling i den militære aktiviteten. Vi må innse at for oss i nord, selv for de som er langt mer forsvarsvennlig enn meg, bør vi nå nærme oss et metningspunkt for militær aktivitet.

Hva er så grunnlaget for at jeg er optimistisk på de nordnorske militærkommunenes vegne?

1. Her nord vil vi få tid til ei planmessig omstilling. Vi får ei nedtrapping, men Troms er Norges mest militarisererte fylke, og kommer i overskuelig framtid til å fortsatt være det.

2. Staten vil føle et mye større direkte ansvar for det som skjer med disse kommunene sammenlignet med f.eks det som skjer i kystkommunene i dag på grunn av fiskerikrisa. Her er det bl.a snakk om såkalte «friske penger» til omstilling, og en omprioritering av bruken av «gamle/syke penger.» Små kutt i et stort forsvarsbudsjett utgjør store summer for kommunene.

Så må vel det militær-kommunale kompleks på banen, – ikke som en pådriver for opprustning – men som medspiller i nedrustningen.

Militæret er en enorm ressur. Militære er eksperter på egen organisasjon og på mange andre områder. Slik kan de bidra med svært mye. Ekspert på framtiden i egen kommune utgjøres av lokalbefolkninga, lokalpolitikere og næringslivet. Med godt arbeid og samarbeid har jeg tro på at de kan skape ei positiv utvikling, ikke bare for «militærkommuner», men for oss alle.

Ivan Kristoffersen, Odd Vincent Sjøstad og Henry Minde var blant debattantene.

Stillingskrig

– Vi har et mikroforsvar! sa oberst og sjef for Troms Landforsvar, Odd Vincent Sjøstad, på et debattmøte om forsvaret av Nord-Norge på Universitet i slutten av forrige måned. Møtet ble preget av at debatten om sikkerhetspolitikk ennå ikke har kommet seg ut av skyttergravsstillinger.

Av Asle Rønning og Ole Jacob Hanssen (Foto)

–Truer vi naboen? Nepe, Nordflåten og landstyrkene på Kola har massiv overlegenhet! sa oberst Skjøstad. Slik slo han fast at (kursiv:) opprustning (kursiv slutt) –det er ikke ett ord som passer for

norsk militært engasjement i nord.

Sammen med Skjøstad deltok velkjente Ivan Kristoffersen, Bjarne Eikefjord fra Nei til Atomvåpen (NtA) og amanuensis Henry Minde i debatten. Sistnevnte ga et samisk perspektiv, og pekte på motstanden fra samisk hold mot utbyggingene på Evenes og i Skånland. –Disse avgjørelsene ser ut til å ha vært tatt på høyeste NATO-hold, og mange tror at det bare er Gorbatsjov som kan stoppe dem, sa Minde. Eikefjord fra NtA understreka USAs marinestrategi og den trusselen den innebærer mot Kola, og dermed indirekte mot Norge. –Nord-Norge skal brukes til angrep mot Kola, sa han. –Norge er nok det landet i Europa som har hatt vanskeligst for å orientere seg i det nye sikkerhetspolitiske landskapet,

sa Nordlys-redaktør Ivan Kristoffersen som mente Skjøstad sin påstand om at det ikke foregår opprustning i Nord-Norge er absurd. Men han hadde heller ingen tro på at Eikefjords påstand om USAs marinestrategi fortsatt er 100 % operativ.

Det var altså mange forskjellige synspunkter og innfallsvinkler foran de 30-40 oppmøtte, men det var liten oppfølging av den framtidsretta tittel: «Nedrustning i nord: nær framtid eller ønskedrøm?» som arrangøren – «Aksjonsgruppa mot Opprustning i Nord-Norge» – hadde satt. Men en ting kunne i hvertfall både oberst Skjøstad og redaktør Kristoffersen være enige om: vi trenger en skikkelig sikkerhetspolitisk debatt i dette landet. Eller som Skjøstad sa det: –Sikkerhetspolitikk har alt for lenge vært en oppgave kun for Forsvaret.

Tøvær i Sentral-Europa:

Atomvåpen overføres til nord-områdene

- I dag rustet Supermaktene ned i sentral-Europa. Sovjetunionen og Warszawa-pakten utgjør ikke lenger noen militær trussel. Heller ikke et samlet Tyskland vil utgjøre noen trussel. Samtidig opprettholder USA og Sovjet det militære presset i nordområdene. I denne sammenhengen finnes det interessante oppgaver for forskningsmiljøene ved Universitetet i Tromsø, sier professor Geir Lundestad, direktør for Nobel-instituttet og ekspert på den kalde krigen.

Av Tore Vik

Geir Lundestad er også professor i historie ved universitetet i Tromsø.

-Nedrustning vil nok følge av politiske endringer, men bildet kompliseres ved at våpensystemer, som krysserraketter, overføres fra kontinentet til flåtestyrker fordi disse er mobile og ikke møter den samme politiske motstand, sier Geir Lundestad.

I dag mener mange at man bør holde på NATO-beredskapen til situasjonen i Øst-Europa har stabilisert seg. Uigjør Warszawa-pakten eller Sovjet en reell trussel i dag?

- Nei. Sovjetunionens maktpolitiske basis er i dag totalt endret. Sovjet har enorme interne økonomiske

og politiske problemer. Dette har gitt seg utslag i etnisk-nasjonale konflikter.

Warszawa-pakten er død. Sovjet vil antakelig ikke en gang få lov til å holde de styrkene i andre østeuropeiske land som de pågående forhandlinger med NATO legger opp til. Tidligere var styrkeforholdet Sovjet-USA i Europa 2:1, i dag aksepterer Sovjet et USA-overtall på 30 000 soldater. I Ungarn snakker man om å melde seg inn i NATO.

Sovjetunionen har fortsatt store militære styrker. Er det noen mulighet for at eventuelle kuppmakere kunne starte krig for å holde på makta?

-Det har også foregått indre politiske endringer. Boris Jeltsin er i dag Gorbatsjovs sterkeste motkandidat. Det går i liberalistisk retning. Og selv om det skulle komme

Professor Geir Lundestad mener Sovjetunionen og Warszawa-pakten ikke lenger utgjør noen militær trussel.

et tilbakeskritt, kan jeg ikke se hvordan en skulle kunne starte en krig når Øst-Europa er borte.

Kan et samlet Tyskland utgjøre en krigstrussel i framtida?

-Tyskland utgjør ikke noen stor trussel. Etter krigen har det vokst opp nye generasjoner med nye holdninger. Tysklands maktpolitiske basis er også en annen. Det var tidligere isolert, i dag er Tyskland integrert i et Europeisk-atlantisk nettverk, og i et nettverk hvor også Sovjet spiller en annen rolle enn i den periode da tysklandsspørsmålet dominerte europeisk politikk (1870-1945)

Treghet i systemet

-En må se på rustningsproblematikken i politisk sammenheng. I dag er det godt klima for å ruste ned. Forhandlingene klarer ikke å holde

tritt. Et problem er imidlertid tregheten i systemet. En sliter med beslutninger fra fortida. Det tar lang tid å bygge for eksempel et hangarskip. Det tar også tid å ødelegge våpen. Og er det politiske klima godt, vil jo heller ikke de mange våpen som utvilsomt føles så truende. Krig bryter ikke ut bare av seg selv, den springer ut av reelle motsetninger.

Atomopptrapping til sjøs

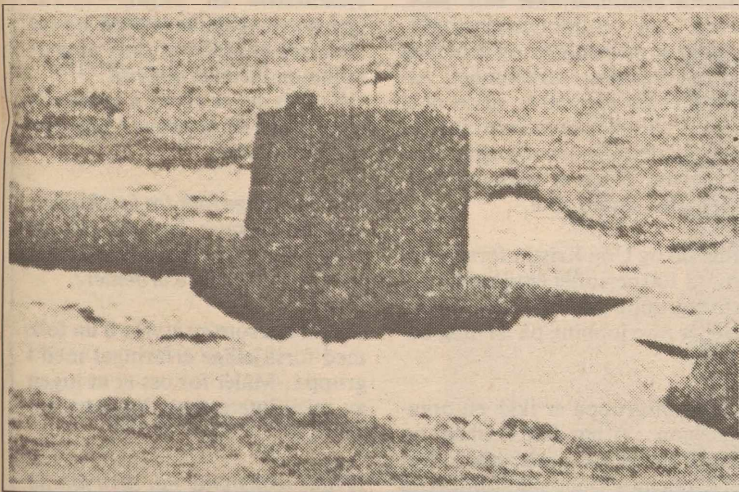
Det er betydelig forskjell på USAs relativt begrensede nærvær i nord og den offisielle marinepolitikken, som legger stor vekt på nordområdene. Nedskjæringer rammer også den amerikanske marinen, men bildet kompliseres imidlertid av at våpensystemer overføres fra det europeiske kontinentet til flåtestyrker. Krysserraketten blir i dag plassert

på marinefartøyer. Denne opprustningen foregår på begge sider, men har relativt størst betydning for NATO, sier Geir Lundestad avslutningsvis.

Nordområdeforskning

Universitetet har opprettet to stipendiat- og en professorstilling i nordområdeforskning. Hvilke muligheter vil man ha for å få gjennomslag for denne forskningen?

-Det kommer ikke så mye an på hvor forskningen er plassert, som på hvor god forskning man lar. Forskningen må være brukbar på inter nasjonalt plan for å få gjennomslag internasjonalt. Nordområdeforskning kan bli meget interessant fordi mman her har sjansen til å koble skjæringspunktet mellom lokale, sentrale og internasjonale spørsmål.

Sovjetisk atomubåt på tokt i Barentshavet.

Sovjets nordflåte styrkes

-Sovjet øker antallet flåtebaserte atomvåpen på Kola, sier øverstkommanderende for Norge og NATOs styrker i Nord-Norge, general-løytnant Dagfinn Danielsen til UTROPIA.

Av Tore Vik

Ser du i dag noen trussel fra øst?

-Trusselen er klart mindre i den fasen vi er inne i nå. Det hersker politisk kaos i øst, og angrepsstrusselen overfor Norge er liten, selv om styrkene på Kola ikke er endret.

Kan et samlet Tyskland utgjøre en trussel i framtida?

-Tysklands samling kan være kimen til en konflikt, spesielt i forhold til Oder-Neisse-grensen og tyskere som bor i Polen.

Hvor stort er USAs nærvær i norske farvann?

-Hvert år deltar en amerikansk hangarskipsgruppe på 25 skip i en større NATO-flåteøvelse. Dessuten arrangeres hvert år en større landgangsøvelse i NATO-regi.

Fins det planer om å trappe ned NATOs øvingsaktivitet i nord?

-Det fins ikke planer om nedtrapping. Det opereres etter flerårige øvingsplaner. Dette gjelder også utenlandske styrker. Men alle land får mindre penger, og jeg regner med reduksjoner i fremtida av økonomiske grunner ca. seks dager i året.

-Hensikten er å sperre av området mellom Grønland og Norskekysten for Sovjetiske ubåter og flåtestyrker fra Kola, for å hindre at forbindelseslinjene over Atlanteren blir avskåret.

Det foregår i dag en omplassering av atomvåpen fra kontinentet til flåtestyrker. Kan du si noe om økningen av slike våpen?

-Det har vært en økning av ubåtbaserte atomvåpen på Sovjetisk side. Det går både på antall stridshoder pr. rakett og en generell økning i flåtestyrker, noe som er en omgjørelse av IMF-avtalen om fjerning av atomvåpen fra det europeiske kontinentet, da disse kan nå mål i Mellomeuropa.

Kjenner du til forholdet mellom øst og vest når det gjelder slike våpen?

-Jeg kjenner ikke til antallet stids-

hoder på begge sider, men det er tilgjengelig fra åpne kilder, avslutter general-løytnant Dagfinn Danielsen.

General-løytnant Dagfinn Danielsen.

«Festung Norwegen»

Nordnorge har i lang tid vært en buffersone mot Sovjetunionen. I 1940 var Norges eneste mobiliserte styrke bataljonen på Porsangermoen. Under andre verdenskrig hadde tyskerne på det meste tre hundre og søtti tusen mann i «Festung Norwegen».

Av Tore Vik

Siden 1949 har Norge vært medlem i Nato. Atomprøvene som USA og Sovjetunionen gjennomførte i 1950-åra førte til en sterk internasjonal protestbevegelse hvor Albert Schweitzer og Linus Pauling var for-

grunnsfigurer. På Arbeiderpartiets landsmøte i 1957 ble det vedtatt at atomvåpen ikke måtte plasseres på norsk område.

Lorang C

Dette vedtaket skapte problemer i forhold til NATO.

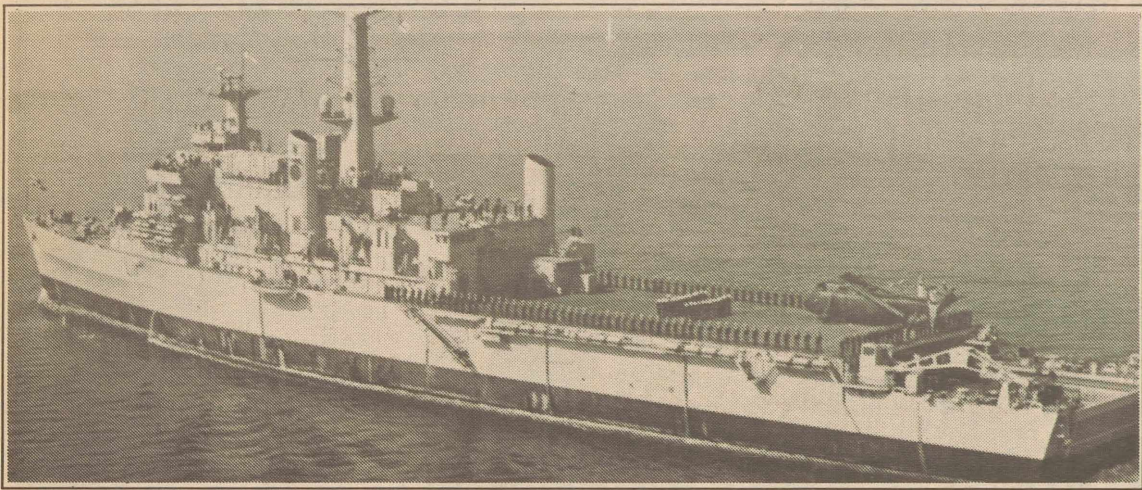
Etterhvert ble det tolket slik at landinger ikke skulle plasseres på norsk jord i fredstid. I 1961 ble denne tolkingen nedfelt i det endrede vedtaket. I 1977 avslørte tidligere professor ved Universitetet i Tromsø, Berge Furre og Finn Gustafsen at den militære bruken av navigasjonssystemene Omega og Loran C var hemmeligholdt for stortinget. Systemene ble brukt av amerikanske atom-ubåter.

Norske myndigheter har lagt vekt på reservasjonene i forhold til NATO-politikken, men utviklingen av de nye sjøbaserte atomvåpnene har gjort at den norske politikken etterhvert er blitt akterutseilt.

Økt aktivitet

Store investeringer og økt øvingsaktivitet er noen av stikkordene for NATOs aktivitet i Nord-Norge. Militæret skal investere fem milliarder i landsdelen i løpet av de neste fem år, hvorav 60% kommer fra NATO-midler.

Det arrangeres hyppige NATO-øvelser av stort omfang ved den nordnorske kysten. Hver annen vinter er det planlagt en landgangssøvelse, «Hawk Griffin», som arrangeres i samordning med den norske øvelsen «Kald vinter». Forløperen for «Battle griffin», «Cold winter» omfattet i år 130 fly, 78 fartøy og 14 000 mann. Med i øvelsen var et britisk hangarskip. Øvelsen er ment som et første svar, før amerikanerne kommer til. Hvert andre år arrangeres flåteøvelsen «Teamwork». I fjor var størrelsen på øvelse «Teamwork» 200 skip, deriblant to hangarskipsgupper, 500 fly og 15 000 soldater.

«HMS Intrepid», britisk landgangsfartøy på øvelse langs norskekysten.

— Trusselen overdrevet

Er det forsvaret av Norge og forbindelseslinjene over Atlanteren eller maktbalansen som er målet med NATOs aktivitet i nord? Tidligere major, nå førstemanuensis ved Norsk journalisthøyskole, Anders Hellebust, kommenterer problemstillingen slik; —Etter min mening er trusselen mot forbindelseslinjene betydelig overdrevet.

Anders Hellebust.

Av Tore Vik

— Avskjæring av NATOs forbindelseslinjer over Atlanteren er en sekundær oppgave for Sovjets nordflåte, sier Hellebust til UTROPIA. — Sovjets Nordflåte og luftstridskreftene har som viktigste oppgave å beskytte de strategiske ubåtene mot amerikanske ubåter og hangarfartøyer. I Pentagon mener man at det ikke vil by på noe problem å holde forbindelseslinjene åpne.

Forhåndslagring

— Det er i norsk innenrikspolitikken forbindelseslinjene er viktige. Det har blitt brukt som argument for å få politisk tilslutning til forhåndslagring for amerikanske hangarfartøyer som skal operere i norske farvann. Til tross for et direkte press mot representanter for den norske regjeringen, klarte heldigvis opposisjonen i stortinget å hindre vedtak nylig, sier Hellebust.

Beskytter ubåtene

— Atomvåpenstrategien har til nå vært svært viktig i amerikansk marinopolitikk. Å ødelegge Sovjets atomvåpen er et viktig mål. To tredeler av Sovjets atomstridskoder og halvparten av ubåtene er stasjonert på Kola.

— USA har økt mest når det gjelder sjøbaserte krysserraketter, men Sovjet kommer etter. Sovjet har sagt seg villig til å fjerne alle krysserraketter, noe som også er i norske interesser. Men USA står steilt i mot, avslutter Hellebust.

Unn Kristin Laberg og Ingvild Larsen.

Klar til aksjon!

—I forhold til sentral-Europa skjer det ei voldsom militær opprustning her nord. Det har aldri vært spytt inn så mye penger fra NATOs side som det gjøres nå. Vi i aksjonsgruppa mot opprustning vil skape debatt om situasjonen i Nord-Norge, sier Ingvild Larsen og Unn Kristin Laberg. Gruppa har utspring i studentmiljøet på Universitetet.

Av Britt Bakkehaug

Aksjonsgruppa mot opprustning starta opp på et seminar om fred, sikkerhet og miljø som folkereising mot krig (FMK) arrangerte sist høst. Med på seminaret var blant anna folk fra Nei til Atomvåpen (NtA), Greenpeace og FMK.

Hvem er med i aksjonsgruppa? Er det først og fremst universitetsfolk?

—Det starta opprinnelig i universitetsmiljøet. Men etter hvert har folk fra forskjellige miljøer blitt med i aksjonsgruppa. Noen er tilknyttet organisasjoner som NtA, FMK og miljøorganisasjoner. Andre er uavhengige, og ikke med i noen organisert virksomhet. Alderen er fra 15 til 50 år, så det er ei svært spredt sammensetning av folk, både aldersmessig og interessemessig. Noen er tilknyttet Universitetet, andre ikke.

Ingvild og Unn Kristin forteller at rundt 100 personer er tilknyttet aksjonsgruppa mot opprustning. Det er mye jobbing på frivillig basis.

—Aksjonsgruppa er ikke en organisasjon. Vi har flat struktur og det er ingen leder eller styre. Det er et poeng å jobbe slik, fordi vi da aktiviserer flere.

Hva er bakgrunnen for at aksjonsgruppa ble starta?

—Vi synes det er viktig å skape debatt om situasjonen i Nord-Norge. Det vil vi gjøre gjennom å opplyse om den generelle situasjonen her. Mens det rustes ned i sentral-Europa, rustes det opp her i nord.

Forsvaret skaper kunstige arbeidsplasser. Lokalmiljøene blir avhengige av arbeidsplassene. Kommune etter kommune lever av forsvaret. Dermed må de finne seg i det som skjer med militær utbygging. Arbeidsplasser er med på å legitimere det forsvaret gjør. Det går mot miljø, demokrati, samiske rettigheter, og så videre. De

Demonstranter og offiserer diskuterer under en landgangssøvelse.

skal «ta hensyn» under øvelser for ikke å ødelegge området for mye, men det blir aldri gjort i praksis.

Hvilke arbeidsmetoder har dere tenkt å bruke?

—Nå holder vi på med å lage ei informasjonsbrosjyre om opprustninga i nord. Vi har også hatt temakveld her på Universitetet. Ellers kommer vi til å aksjonere når det er nødvendig. Den første aksjonen vi hadde var i desember på Njudis mot radar-utbygginga der. Nå nylig hadde vi en aksjon mot en landgangssøvelse i Jøvik i Malangen. Vi var 30 stykker som dro dit. Vi holdt appeller, hadde med transparenter, og satte opp trede brennende kors. Det skulle symbolisere en krigskirkegård. Det var en vellykka aksjon, og det ble ingen konfrontasjoner med de militære, forteller Ingvild.

—Vi synes det er viktig å tenke originalt. Det vil vi prøve å gjøre på aksjonene våre.

Med så mange folk fra forskjellige interessegrupper kan det vel bli konflikter med hensyn til hvordan dere skal prioritere arbeidet?

—Vi ser det som en styrke å ha folk med forskjellige erfaringer med i gruppa. Målet for oss er at ingen av enkeltinteressene skal dominere.

Hvilke reaksjoner har dere fått på aksjonsgruppa?

—Vi har fått mange positive reaksjoner fra folk som synes det er flott at vi aktiviserer oss, forteller Unn Kristin. Vi merker en økende motstand mot den militariseringa som skjer ute blant folk.

Hva kommer dere til å jobbe med framover?

—Vi kommer til å konsentrere arbeidet mot utbygginga av radarstasjonen ved Skoddebergvannet og sammenslåinga av skytefeltene Mauken/Blåtind, avslutter Ingvild Larsen og Unn Kristin Laberg.

Alle som bruker data i forskning og studier.

Ikke kjøp PC før du vet hva PS/2 er!

Akjøpe en vanlig PC i dag er som å satse på dampmaskin når andre har gått over til bensinmotor. PS/2 er IBMs nye familie av personlige datamaskiner. En ny måte å tenke produktivitet på.

Med en PS/2 kan du gjøre det samme som på en vanlig PC. Men du kan i tillegg gjøre mye mer – tryggere, enklere og raskere – enten du bruker datamaskinen til tekstbehandling, regneprogrammer, arkivering eller hva som helst. F. eks. om du utvikler dine egne programmer.

Har du noen gang hatt behov for å gjøre flere ting på en gang? Denne menneskelige begrensningen har også en vanlig PC. Men ikke PS/2.

En PS/2 kan gjøre mange ting på en gang. Mens regneprogrammet kalkulerer og du taster inn nye data, kan maskinen samtidig sende eller motta data fra en annen maskin. At skriveren samtidig holder på med en større utskrift betyr ingenting.

Med PS/2 er ventetiden over.

PS/2 er rask, og langt mer driftssikker enn den gamle PC-standard. Risikoen for tap av data eller feil på datamaskinen er minimal.

PS/2 kan benyttes med operativsystemene OS/2, DOS eller AIX PS/2 (UNIX). La ikke de tekniske betegnelsene skremme deg. Dette betyr nemlig at du kan få løsninger

til alle tenkelige formål, og de fleste programmer er enkle å lære.

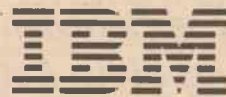
”Kan jeg ikke klare meg med en vanlig PC foreløpig?”, spør du kanskje.

Spør heller: Hvorfor satse på en vanlig PC når PS/2 kan gjøre alt det en PC gjør – og i tillegg gi mange fordeler i dag og i fremtiden?

40% rabatt

Nå får du sjansen til å kjøpe IBM PS/2 til spesialpris dersom du:

- Studerer på full tid for å oppnå universitets/høyskoleeksamen (og ved tilsvarende studier som bygger på videregående skole),
- eller er ansatt ved en slik undervisningsinstitusjon for primært å undervise.

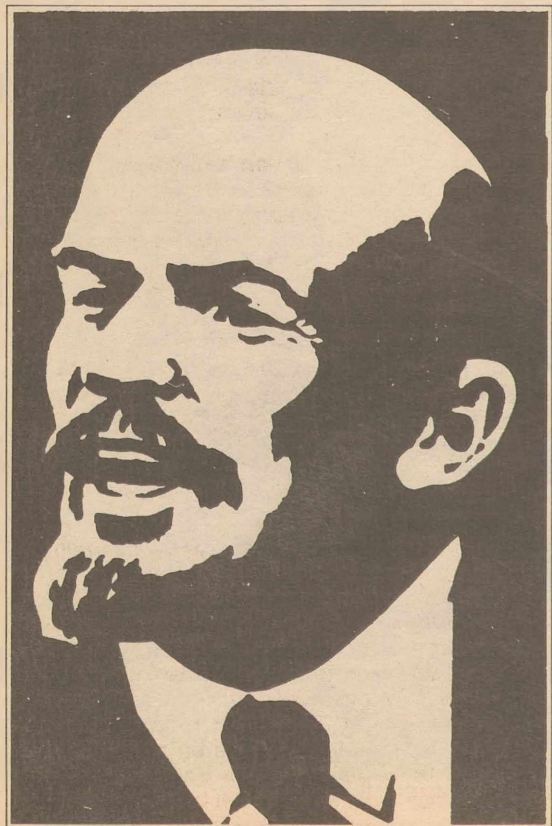

m-l

«Den fredelige utvikling kjenner tegner norsk historie, i en grad som ikke noe annet land. Også de indrepolitiske begivenheter har vært mindre voldsomme i Norge. Motsetninger har sjelden eller aldri slått ut i åpen og dødelig konflikt. . .

. . . innbyggerne i mitt land nyter godt av stor grad av sosial trygghet, samt at arbeidsløsheten er relativt liten, og at levestandarden er relativt høy. . .

. . . Derfor kan det virke høyst besynderlig at det i dett landet oppsto en politisk vekkelse omkring 1970 som reiv med seg store skarer av begeistra studenter og yngre intellektuelle, som med inspirasjon fra en bondesønn i det fjerntliggende Kina, satte seg som mål å mobilisere folket til å vende seg mot den Staten de levde i, for til sist å styrte den gjennom en væpna revolusjon. «

(Fra «Gymnaslærer Pedersens beretning om den politiske vekkelse som har gjestet vårt land» av Dag Solstad)

Sosialisme

Av Bjørn Joachimsen
og Ole Jacob Hanssen (foto)

Den store politiske vekkelsen som gjestet vårt land «I 1968 sprakk verden. Den globale samfunnsordningen som var bygget på utfallet av den andre verdenskrig begynte å rakne. USA tapte etter hvert i Vietnam. Landet kunne ikke lenger hevde sin rolle som supermakt med samme styrke. Den vestlige verden ble rystet i sine moralske grunnvoller. Ideologiene var ikke døde likevel. 1968 representerer brudd oppbrudd og nye perspektiver på mange områder; kulturelt, sosialt, innenfor samfunnsvitenskapen, og i politikken. Et bredt spekter av nye bevegelser vokste opp av sprekkene. «

Slik beskriver Roar Hagen i boka «(m-l)» året som ble et vendepunkt for store deler av Europas ungdom.

Det var ikke til å unngå at strømningene slo inn over Norge. Fra slutten av 60-tallet utviklet Norge seg til et sosialdemokrati i full blomst. Alt ble bedre. Ingen hadde grunn til å klage. Likevel skjedde det. Ut fra 1968-opprøret vokste det fram en ungdomsbevegelse som hadde tatt til seg ideologi fra 1848, fra 1917 og fra etterkrigstidens røde Kina, inspirert av vietnamesernes frigjøringskamp. Marxisme-leninisme, maoisme. Kulturrevolusjonens norske avleggere samlet alle krefter mot det samfunnet som hadde gitt dem utdanning og økt velstand. Alt ble ikke bedre likevel. Den marxist-leninistiske blomsten fra 1968 vokste opp i et samfunn med en institusjonalisert antikomunisme, ble til AKP(m-l), og ungdomsbevegelsen gikk for full maskin mot revolusjonen – den skulle knuse velferdsstaten og kapitalen. Med egen dagsavis, trykkeri, forlag og landsomfattende partiapparat, kom den norske m-l-bevegelsen etter hvert til å overgå alle tilsvarende bevegelser i resten av Vest-Europa.

Roar Hagen var en del av denne bevegelsen, fra 1967. I 1981 vendte han AKP og m-l-bevegelsen ryggen og gikk ut. I dag er han NORAS-forsker ved Institutt for Samfunnsvitenskap. I fjor høst ble boka «(m-l)» utgitt, og Roar Hagen var en av bidragsyterne i denne boka – med artikkelen «1968(m-l)».

Den maoistiske utløperen av 1968-opprøret blir gjerne kalt m-l-bevegelsen etter to av dens ideologiske forfedre; Marx og Lenin. . . . –Nå, i 1990, kan den vel ikke lenger kalles noen bevegelse?

–Nei, det er jo fortsatt en organisasjon som kaller seg marxist-leninistisk –AKP –men de har jo ikke lenger noen bevegelse bak seg. Bevegelsen var i utgangspunktet en del av 1968, og var en genuin bevegelse, slik jeg oppfatter det. Av ulike grunner antok bevegelsen marxismen-leninismen. Den spontane bevegelsen er jo borte for lenge siden, selv om strømninger fra den tiden finnes fortsatt. 1968-bevegelsen fikk mange utløpere og m-l-bevegelsen var bare en av dem.

Hva dreide m-l-bevegelsen seg egentlig om, hva var den?

–Jeg vil se m-l-bevegelsen i Norge som et symptom på endringer, eller utviklingstrekk i det norske samfunnet. Det var i utgangspunktet en fundamental kritikk av det sosialdemokratiske velferds-samfunnet. Det kom til uttrykk i

studentopprøret og ungdomsopprøret i 1968. M-l-bevegelsen var ett spesielt forsøk på å forstå hvorfor man var misfornøyd, hva som var galt med samfunnet, og hvordan man skulle utvikle et nytt – ved hjelp av en marxistisk-leninistisk språkbruk.

Utdanningseksplisjonen
Utdanningseksplisjonen var en av de prosessene som var framtrødende i Norge på 60- og 70-tallet. Arbeiderklassen trådte inn i gymnasene, og etterhvert også i universitetene. Dette var et resultat av en bevisst satsing fra det sosialdemokratiske samfunnet – at utdanning skulle bli en ressurs for hele folket. Utdanningsrevolusjonen er en av de samfunnsmessige prosessene som ligger bak m-l-bevegelsen, og er vel kanskje en forutsetning for at en slik bevegelse kunne vokse fram?

–Det er noe paradoksal ved det at ungdom fra arbeiderklassen, kunne forlate arbeiderklassen gjennom den sosialdemokratiske satsingen på utdanningssystemet. De kom til å vende seg mot sosialdemokratiet, mot velferdssamfunnet, og kritiserte det. De fikk muligheter, men likevel ble de blant de mest kritiske. Hvordan skal man forklare det? Hvis vi prøver å tenke på mikronivå, kan vi spørre oss – hva lå bak et ønske om å gå inn i høyere utdanning. Jeg tenker meg at arbeiderklassens ungdom i stor grad ble motivert av sine foreldre. –Ta høyere utdanning så slipper du å ha en kjedelig jobb, så slipper du å stå opp så tidlig om morran. I en slikt argumentasjon ligger det implisitt samfunnskritikk. –Det er ulikheter i dette samfunnet. At det er noen som er ovenpå, og noen som er nedenunder, at vårt liv egentlig er ganske lite verdt i dette samfunnet. Foreldregenerasjonens liv var ikke attraktivt, og det sa de til ungene sine.

–I det ligger det en slags kritikk. Kritikken behøvde ikke å bli politisk, den kunne bare blitt et forsøk på å forbedre sin egen stilling, men på grunn av en del tilfeldigheter, som f. eks. kulturrevolusjonen i Kina så fikk dette et politisk uttrykk som gikk ut på at man i fellesskap skulle prøve å gjøre noe. Marxismen-leninismen var tilsynelatende de begrepene, den teorien som forklarte oss hva som var galt med samfunnet. Det var en følelse av at det var noe galt, men vi hadde ikke noen teori – og den teorien vi grep fatt i var maoismen, eller marxismen-leninismen.

«Kamp mot forverringa!»

Det var jo mange andre prosesser i det norske samfunnet på 60- og 70-tallet foruten utdanningsrevolusjonen. Norge ble et velferdssamfunn i superklassen, et av verdens rikeste land. Oljeindustrien vokste opp og ble en viktig faktor i utviklinga av Norge slik vi kjenner det i dag. Dette skapte uten tvil store og raske endringer i det norske samfunnet, og dette kan vel også kaste lys over m-l-bevegelsen?

–Jeg husker en parole som vi hadde i ulike former i veldig mange aksjoner på 70-tallet: «Kamp mot forverringa!» Det er jo en absurd parole, hvis du tenker på den materielle velstanden. Alt gikk bedre for de fleste. Likevel hadde du en gruppering som gikk rundt med plakater hvor det stod «Kamp mot forverringa!».

–Hva var dette et uttrykk for? Hvordan kunne noen hevde noe så absurd? Når man kunne det, så var det fordi man hadde en følelse av at det gikk dårlig. Det hadde en

vulgær side i dette at man ropet «Krev mer penger», men det hadde også en slags dyper grunn som gikk ut på det at det norske samfunnet utviklet seg i dårlig retning. Det tilfredsstilte ikke en grunnleggende krav til det man oppfattet som et meningsfylt og rikt personlig liv. Det var også en følelse av at systemet er irrasjonelt. Nå har vi fått Worldwater rapporten for 1990, og der står det jo at alt går dårligere. I alle økonomiske beregninger så går det bedre og bedre, men hvis du trekker inn miljøet, samfunnets moralske kvaliteter, så går det dårligere og dårligere. Jeg tror at m-l-bevegelsen var uklare reaksjoner på noe vi følte manglet. M-l-bevegelsen var på en måte en misforståelse av de mer underliggende viktige tingene.

–Til å begynne med tror jeg det var en genuin følelse av at det er irrasjonelt over hele systemet til det gjelder en del indre kvaliteter ved menneskelig samvær. Men dette ble jo i den marxistiske svingongen veldig fort omdannet til en vulgær-materialisme, hvor vi krede mer penger. Mer penger til alle hele tiden. Det var en slags gruppe-egoisme hvor man forsvarte alle krav. Som helhet betraktet var det ikke mye perspektiv i det, sosialismen ble bare en sum av krav – et sted hvor alle kunne få tilfredsstillt alle sine materielle behov. Lite interessant utopi.

Det sosialistiske varehus
Utopien, –sosialismen, ble redigert til et gedigent varehus hvor alle fikk alt de pekte på. Dette er da ha fått konsekvenser for m-l-bevegelsens ideologi?

–Ideologien til å begynne med knyttet til idealene som lå i kulturrevolusjonen, –likhet, deltakerdemokrati. Etterhvert forsvant disse idealene, til fordel for en mer væpnet materialistisk orientering som gikk ut på å kritisere staten for folk ikke fikk nok penger. Sosialismen var det stedet hvor produktivkreftene var så godt utviklet at alle kunne få alt. I dag viser seg jo at dette er umulig, fordi teknologien blant annet setter grenser for produksjonen.

Vekkelse?

M-l-bevegelsen gikk over fra å være det du kaller en genuin bevegelse til å bli et servilt kirkeseksjon. I de senere års debatt om 70-tallet det vært forsøkt med å bruke disse begrepene om den norske m-l-bevegelsen. Finnes det grunnlag for en kobling mellom m-l-bevegelsen og religion?

–Det er mange som snakker om dette som en slags vekkelsesbevegelse. Jeg synes det lett kan være på avveier. Hvis det er en skjellig vekkelse som for eksempel haugianismen, så er ikke det utelukkende rot i samfunnsforholdene. Det er en oppvåkning hvor du ser hvor alt som du ikke føler hadde sett. Det er jo en parallell du kan trekke til m-l-bevegelsen. Men en del av de begrepene vi tok i bruk, de brillene tok på, gjorde at vi så mye som vi ikke så.

–Et annet aspekt ved det religiøse var at m-l-bevegelsen hadde et veldig sterkt moralsk innhold, et moralske krav. En apokalyptisk messias-kusjonsstil. Man levde i en tilstand hvor det alltid var like mye krig, krisa eller revolusjon som man stod alltid overfor en slik handling. Alt det gode var vel sterkt truet.

På grunn av endringer som skjedde i Kina, og at verdenskrigen kom på slutten av 70-tallet, så man si at da nådde m-l-be-

fra utopi til apati

lsen *Sannhetens Øyeblikk, og*
ras fast for godt. Et vendepunkt?

Allerede ganske tidlig på 70-tallet, da ungdomsopprøret var blitt et kommunistisk parti av tradisjonell type, var det meste låst fast. Da hadde man funnet et mønster. Det gikk jo en stund enda, men de grunnleggende problemene var innebygd i organisasjonen (AKP). På slutten av 70-tallet, da kulturrevolusjonen gikk med Firerbanden i Kina, så ble det jo tydelig for disse menneskene selv, så da prøvde man jo feilvis å finne noe nytt – å korrigere dette.

Hvis man ser på dette perspektivet, så har m-l-bevegelsen aldri vært i forkant av utviklinga. Den har slept etter hele tiden. Det som skjer i Øst-Europa har jo utløst en forsøk på fornyelse i AKP, men det greier ikke å ta opp diskusjonene etter at det har blitt tydelig for alle andre. Den marxist-leninistiske ideologien har ikke begreper for å forstå samtida i Norge, og seg selv.

Historiens dommere

gjennom hele 80-tallet har det pågått en debatt om hvordan Norge har på 70-tallet, kulturelt, intellektuelt og politisk, og om hvilken rolle m-l-bevegelsen hadde. Med *Ungdomsopprøret* som slagmark, har intellektuelle, avhoppere, stalinister og sosialdemokrater hogd løs. Hvordan ser du på denne debatten?

Jeg vet ikke om jeg synes den er viktig. Nå var det jo samfunnsproblemer inne i debatten, og det hadde vært fruktbart å se m-l-bevegelsen som et uttrykk for noe i det norske samfunnet. Her kan man

lære noe om det norske samfunnet.

– Videre er det jo lett å være historiens dommer, å være etterpåkløkt, men man må se på hva slags valg man den gang hadde. Det var ikke bare de som ble m-l-ere som var forvirra. Sosialdemokratene, Gudmund Hernes m. fl., – hadde de så mye å tilby den gangen? M-l-bevegelsen ble jo et sentrum i debatten på 70-tallet, og det sier mye om hvor svakt det intellektuelle Norge var. Debatten om 70-årene har vært overfladisk, men jeg er for at man bør diskutere hva m-l-bevegelsen var uttrykk for. Venstresida bør diskutere hva i den sosialistiske redskapskassa som er dårlig, og hva som er bra. De som var med selv bør se litt på seg selv – hva var det som var riktig og hva var galt med de begrepene og teoriene vi brukte?

Sosialismen?

Vi er på vei mot 90-årene, hvor blir den av utopien om et sosialistisk samfunn? Har den utspilt sin rolle?

– Jeg synes det er uklart hva man i dag skal legge i begrepet sosialisme. Spesielt nå, under inntrykk av det som skjer i Øst-Europa, hvor kapitalisme og sosialdemokrati blir seierherrene på den politiske arena. Det kan jo være sånn at det er den beste resepten. Vi kan ikke utelukke det.

– Samtidig vil jeg gå tilbake til kritikken fra 1968 og spørre – var det noe i den likevel. Og jeg mener at det kanskje var det. Men det er ikke så vanskelig å tenke seg at det kan komme en reaksjon igjen – nå har man sluppet løs markedskreftene i større grad. Det er bare å håpe på at de som skal snakke om en annen måte å organisere sam-

funnet på i framtida har lært noe, at de ikke bare kommer med de gamle sosialistiske frasene igjen. *Hva skulle man da stille opp med i stedet for de sosialistiske frasene? Har venstresida noen som helst ideologi som noen kan tro på, og som den selv tror på?*

– Jeg vet ikke hva det skulle være for noe, men det mest fornuftige er kanskje å stille spørsmålet om postsosialismen – er sosialismen egentlig over? For å få litt distanse til å undersøke litt – å tenke seg om. Hva i den sosialistiske tradisjonen kan brukes – tross alt – og hva må vi hente fra andre områder.

– Hvilke verdier er det som er holdbare for framtida? Der står den grønne bevegelsen for en helt sentral kritikk av konsument-samfunnet. Et samfunn som har BNP-vekst som sin viktigste indikator på at det går framover. Det faller sammen med noe av kritikken som ungdomsopprøret i 1968 sto for. 1968 var første gangen det fantes en omfattende bevegelse som rettet seg mot kjerneverdiene i kapitalismen.

– Det som er den store utfordringen er å tenke seg et alternativt samfunn – andre måter å ordne relasjonene mellom mennesker på enn som marked og velferdsstat. Med utgangspunkt i globale problemer, er det klart at løsningen ikke er små uavhengige enheter, som den grønne bevegelsen, syndikalister m. fl. er opptatt av. Det trengs overnasjonale organer. Vi må samordne vår bilbruk med kinesernes, ellers forgår vi i eksos.

Ungdom i opprør

Men hvor skal det bli av ungdommen på venstresida? Vil den gå

inn i eksisterende organisasjoner, eller vil det gå mot et nytt ungdomsopprør på tuftene fra 1968?

– Massebevegelser og kollektive aksjoner spiller jo en stor rolle i endringene av samfunnet, spesielt i Øst-Europa. Jeg ser ikke noe av det samme som i 1968 foreløpig.

– Problemet med en radikal ungdomsbevegelse, er at den kan lukke seg inn og lage et alternativ for seg selv, og jeg synes det er veldig mange bevegelser som har det perspektivet. Sånn var det i 1968 også. Men utfordringen for en radikal bevegelse er at den må ha en idé om hvordan samfunnet skal organiseres. Da er det klart at man kan lære noe av alternative grupperinger, men det er ofte et problem å overføre disse erfaringene til større målestokk.

– For at en ny ungdomsbevegelse skal bety noe, og ikke bli like betydningsløs som m-l-bevegelsen ble, så må den utforme et samfunnsmessig alternativ.

– Det mest konstruktive jeg kan se for meg for framtida, er at ulike kritiske strømninger i samfunnet finner sammen – en kritisk sosialvitenskap, miljøbevegelse, radikale ungdommer. Nå står vi foran en ny omgang på den kapitalistiske utviklinga. Med Øst-Europas demontering av ettpartistaten er det åpnet nye markeder med enorme ekspansjonsmuligheter for kapitalen. Det eneste alternativet til det, er at det er grupperinger, arbeiderbevegelsen og grupper som oppstod ut fra 1968, som finner sammen i en fornuftig kombinasjon.

Inn i framtida

Hvordan skal vi møte de økologiske utfordringene?

– Det er en vanlig tanke at den økologiske krisa kommer som en plutselig og drastisk forverring. Det er et mulig scenario, men det mest sannsynlige er at vi gradvis tilpasser oss et stadig verre miljø. Samfunnet består i en eller annen form. Det er perspektivet på en fortsatt kapitalistisk utvikling.

– Men dette er ikke en økologisk prosess – det er en samfunnsmessig prosess. Det er samfunnet som er årsaken til de økologiske problemene vi står overfor. Kan man endre samfunnsorganisasjonen? – Jeg håper det, men jeg kan ikke se klart hvordan. Kanskje trengs det en samfunnsstyring med verdensøkonomien – en slags sosialisme – fordi det er økologisk nødvendig.

Marxismen-leninismen konkurrer?

Den økologiske krisa ruller åpenlyst videre, men marxismen-leninismen har ingen svar på problemene?

– Marxismen-leninismen som det eneste, har ikke svaret. I marxismen er det mange viktige innsikter, og i den sosialistiske bevegelsen er det mange gode idealer. I samfunnsvitenskapen er det ikke noe problem å ha Marx.

– Politisk var m-l-bevegelsen en delvis misforståelse. Vi forstod ikke samfunnet, og vi forsto ikke oss selv. Men det er ofte slik at nye bevegelser griper fatt i eksisterende ideologi forsøker å uttrykke seg gjennom den.

– Men å bygge en politiske bevegelse på Marx, Engels, Lenin, Stalin og Mao, det burde vi ha lært at man ikke bør forsøke å gjenta.

Det skjer

Studentsamfunnet:
*Medlemsfest m/ ølsta-
fett, trubadurene «De
to travle», Studentkoret
mm.*

*Dato: 5. april
Sted: Studenthuset
Se oppslag!*

Etterlyser
UKE-styre

*Om ett år går den femte
student-UKA av stabe-
len i Tromsø, og det er
på tide å komme igang
med planleggingen.
Foreløpig har «Samfun-
net» valgt tre stykker
som skal forsøke å dra
igang en UKE-gjeng.
Til det trengs det folk
som vil sitte i UKE-sty-
ret, jobbe med revyen
osv. Ikke minst trengs
det en ca 40 UKE-
funksjonærer som vil få
forskjellige oppgaver.
Er du interessert i å
oppleve UKE-tradisjo-
nen fra innsiden, og bi-
dra til å styrke den, legg
veien innom «Samfun-
nets» kontor i Hoved-
gården.*

Satans testamente

«Å vite at man ikke vet, men fortel-
ler godtroende mennesker at man
vet, det er en skjendig forbrytelse!»
Arnfinn Hjortland.

Forfatteren av Satans testamente sik-
ter i dette sitatet mot kristendom-
men og dens preste-
stand. Så er også bo-
ken en skånselløs av-
sløring av Bibelens
Jahve-Gud og hans
samarbeidspartnere.
Vel var vi nok klar
over at Bibelen inne-
holdt mye snusk og
fanteri, og da særlig
Gamle-Testamentet,

men at det var så ille som det Hjort-
land viser oss, det kunne man knapt
tro.

De færreste har vel lest Det Gamle
Testamentet, så Forfatteren sørger
for å underbygge sine til dels knall-
harde påstander med 60 større og
mindre utdrag fra Bibelen (Hoved-
saklig Mosebøkene). Disse sitatene
kan man ikke godt tilbakevise, selv
om, som han sier, presteskapet hele
tiden gjør sitt beste. «Etter at den
massive manipulering rulles opp,
som er blitt foretatt med evangelie-
ne, da oppdages også den gjennom-
førte falskhet — det pillrätne stillas
som kirkene bygger sin forkynnelse
på.» Det er et stort poeng for
Hjortland å avdekke kirkens påståtte
løgn og falskhet.

Måten han gjør det på, er å kom-
mentere skriftstedene. Han lager
også selv egne lyriske vers. Som en
alternativ bibelhistorie. Vi henter et
vers fra side 164, kalt etterord;

«Som allmechtig Gud er Jahve
ubrukkelig!
Det er den attesten han her og nå
får.
Som «avgud» kan han dog godt gjø-
res brukelig.
Det har Kirken gjort i snart to tusen
år!

Når jødefolkets (Guds utvalgte
folk) framferd blir betegnet med da-
gens moralske normer, ser vi et gan-
ske annet bilde enn det barneskolen
ga oss av bibelklære.»
Hjortland betegner Gud Herren

Jahve som et blodtørstig monster,
og legger ikke skjul på at det vi i dag
kaller den kristne Gud opprinnelig
er en jødisk «stammegud.» Som
hadde en usedvanlig hang etter gull,
sølv, kvinner, blod og vold! Til sin
hjelp på jorden hadde han de tre
patriarker; Abram (senere Abra-
ham), hans sønn Isak, og dennes
sønn Jakob. Disse tre blir betegnet
som kjeltringer, bedragere og halli-
ker (Abram leide ut sin kone til
bl.a. Egyptys Farao). Igjen er det
Bibelen som er kilde.

Hjortland kaller m.a.o. en spade
for en spade.

Men har han så belegg for dette?
«Bibelen vet å berette at jødernes
veit helt fra utgangen av Egypt og gjen-
nom det mosaiska teokratets dikta-
tur, via dommer-, profet og konge-
veldet, er en sammenhengende
historie om grusomheter og blodige
folkemord og nedslaktning av men-
nesker.» Slik heter det i Hjortlands
bok, og det er opplysende lesning,
om ikke akkurat oppmuntrende.
Dødsstraff er systematisk den mest
anvendte straffemetoden i den mo-

saiske lov (gitt Moses gjennom Jah-
ve); eks; «Når en mann ligger hos
en kvinne som har sin månedlige
urenhet, og har omgang med henne,
skal de begge utryddes av sitt folk.»
(uthevelse av anmelder).

Forfatteren viser oss at Israelittene
(jødene) var et meget våpenfør folke-
ferd, at de hadde en hunger etter
jordområder, rikdommer og jom-
fruer. Og at Gud Herren Jahve støt-
tet dem i all deres grusom framferd
mot andre folkeslag og stammer.
De var jo - som han legger vekt på -
det utvalgte og overlegne folk!

Summerer vi Hjortlands anslag
over hvor mange mennesker kirken
drepte (ofte gjennom tortur) da de
treddet «kjærlighetens evangelium»
ned over folk, kommer vi til noe
slikt som 100 millioner. Sjøkkeren-
de lesning!

Om tallene stemmer kan underleg-
ges diskusjon, men det hele blir i al-
lefall stående i grell kontrast. Til
hva man har blitt fortalt om «snille
jøder og slemme vantro.» Det er di-
rekte pinlig å lese boken, fordi den
avslører hvor lite man egentlig vet

om kristendommen. Derfor vil jeg
slutte meg til boken, og anbefale
den til alle som tør ta et oppgjør
med kirkens «hjernevasking og
ske lære.» Som har mot til å bruke
sitt intellekt til å sprengre tomme
dogmer og overtro.

Språkstilen er enkelt og folkelig. I
tider dynges det på litt vel mye te-
nus-ord om «det utvalgte folk.»
«...» kan bli litt sliten, men det må
merkes at dette fra Hjortlands bok
ikke er noen hets mot jødefolket,
han legger Bibelen selv til grunn.
Videre har han et noenlunde avslø-
pet forhold til Jesu lære, men
denne har blitt forvrengt til et
ugjenkjennelige gjennom de
evangelier. Evangeliene blir betet-
net som «den største ulykken som
noensinne har rammet men-
neskene.»

Hva Hjortland legger i bokens
tel, er ikke så lett å få tak på. Kan
skje fordi man rett og slett ikke tar
«Satans testamente. . . .» — kan
være at han vil vise oss at Satan selv
ikke kunne gjort bedre (verre!) job-
enn kirken og kirkens Gud? Tanker
skremmer. Men er den sann? Er
slik at kirken er satans arvinger?
Hjortlands bok er et innlegg i en
batt han savner, da han ennå vurd-
rer kristendommen som en bestå-
de trussel — mot
menneskeheten!

«Denne boken er en krigserklæ-
ring. Den erklærer full krig mot
etablerte, kristne religioner
(Forordet).

Boken er illustrert med ca et
små tegninger, der spillkort mot-
går igjen (Kongen, knekten, dros-
ningen). Den er derfor spennende
lese i alle henseender. Anbefales
alle som evner å tenke grundig gjø-
nom ting. (Fås på Akademisk
kvarter).

Arne Hauge

SATANS testamente
Bok, 176 sider.
Innbundet, kr.: 128,-
Arnfinn Hjortland.
LANSER forlag, 1989.

Viltre glefs

Er disco kule greier?

*Et viltert glefs mot unge studen-
ters standard-geskjeft. Som for-
talt av Arne Hauge.*

Det er slett ikke noe galt i at stu-
dentene drikker opp studielånet, —
langt der i fra. Mye verre ting kun-
ne det tross alt ha vært brukt til.
Men er det moro?

«Selvfølgelig!» vil vel de fleste si.
Det at en drikker er vel nettopp en
UTHEVES a priori () forutset-
ning for å ha det moro. OK! Så er
vi enige, men behøver man i guds
navn å sitte på disco!

Når studentene har blitt eldre og
erfarne, dropper de gjerne deler av
den tildels intense diskotek-flyin-
ga. Jeg undrer på hvorfor, og min-
nes den gangen jeg var spørsmål-
stegn og gikk meg vill i
Universitetsbiblioteket. Hele his-
torien er ordinær, svært ordinær.

Det var en vakker onsdagskveld
høsten -85. Sjølv var jeg (meget)
godt i gang med ei helflaske Con-
cord, mens kompisen stressa om-
kring som ei forvirra veggslus. Ville
snarest avgårde. — Hælsike peip
han, — ta no pøs i drammen! Han
fokuserte time-x en sin, himla med
to desperate og blasse øyne; —
klokka e TI!! — disco e snart sør-
pe full - se no å få ræva i gir!

— Kul barten gurgla, jeg og nik-
ket avvergende. — Bånnski! Resten
av Concorden forsvant. Isbiten
kilte seg fast bak brokknien, ho-

stekula sendte meg krumbøyd opp
av stolen.

Svarte Natta inn mot byn. Vi
skreik og skrålte og var tøffe som
pokker der vi gikk. Alene. Det varte
helt til vi traff første pulje med
skrubben.

Med kulerunde edru øyne og glis i
Pusur-klassen, slapp vi glatt inn på
Boccacio. Og druknet øyeblikkelig i
mengden. Svømte oss vei mot bardis-
ken. — Tø øl! Det v-formede seier-
stegnet signaliserte kroner i kassa
for ei utspjåka serveringsberte, og vi
trippa utålmodig mens ho hang
over krana. — AAAAAH...Kom-
pisen så ut til å få et slags drøyle-
klmaks; SINNSYKT godt øl!

Kvelden ble standard disco. Gørrt-
rist mens vi gliste og nikka og brølte
at dette var JÆVLI BRA ESSE!!
Plastikk-gospelen sørget for å sende
ethvert resterende forsøk på dialog
ut i det blå. Og gule. Og blinkende
grønt. Og svingende dobbeltsyn. Og
flere øl.

Fem og en halv time senere var jeg
endelig full nok til å tørre å be opp ei
ufarlig utseende rype; — skal vi
...eh...dan...HÆÆÆ! vrælte ho.
Jeg strammet meg opp; — dans!
mumlet jeg bistert og røska dama ut
på golvet. Råkka innimargen rå-
barskt. I nøyaktig fire takter.

Så smokka dørvakt-fisken tredve
tusen Watt hvitt lys i fleisen på oss.
Pupillene trakk seg sammen som
skremte små dyr, og rypa benytta

anledninga til å flakse unna. Godt
unna skuddhold. Omgivelsene ble
brått usmakelige, belysninga avdek-
ka hundreogfemti dritfulle ung-
dommer, og et golv som var dekket
av peanøtter, flate sneiper og spy.
Dett var dett! Alt som nå sto igjen
var kanskje å få litt moro på veien
ut. Skrubben pleide oftest å dra i
gang litt godslig kranling.

Med ganglag etter legokloss-met-
oden sneget jeg hjemover.

Særs godt i baisen etter nok en mis-
lykka Boccacio-event. — Svarschte
hælesika...så(uuurp) fu-ikk-ull. Sa
jeg hjemover!? Jo takk! Hvisdu vil
kalle ti kvadratmeter pilrättent
knirk for hjem, så la gå. Det får bli
din påstand, for jeg er av den udis-
kutabile oppfatning at et asysøkende
vortesvin hadde betakka seg. Men
ka farsken! Husleia lå ikke høyere
enn at studielånet nesten strakk til.
Videre hjalp kryppinnet meg til å for-
stå meininga bak Platons hulelign-
else. Kom godt med i ex-phil.helve-
te. Ikke fullt så bra var det faktum at
rottereiret lå ti cm fra Strandveiens
grasate tungtrafikk. Særskilt moro i
morro-rushen, spesielt hvis det reg-
net - lastebilene kunne vekke de slo-
veste. Til og med folk på IBG, vil jeg
tro.

Joda, studenterlunden var mitt
mål, om den da ikke hadde rast sam-
men i nattens mulm og malm. Sakte
men usikkert fant en døddrukken
edderkopp-student veien «hjem».

Tenker med seg sjølv verden er vrien.
At disco er noe møkk. Og at rypene
er usedvanlig skye i år. Og dette som
liksom skulle bli det store skuddå-
ret! — Åffer i fa..oppsann! En
kranglevoren kantstein lager trøb-
bel, og jeg halser inn i et ufrivillig
foroverbøyd framsteg. Min allers-
ste Prince-mild løsner fra munnvika,
triller bortetter asfalte. Tre glø-
dende punkter stirrer på meg, og jeg
forsøker fange alle. Jager omkring
på gangstien, finner omsider den
rette og slenger meg fram. — HÅ-
HÅ! Seieren er min! Rusler side-
lengs inn i mørket.

Udrer meg over hvorfor en i det
hele tatt bruker tid på det kapitalist-
asylet de kaller diskotek. Når man
gang etter gang utsetter seg for noe
som til slutt fortøner seg som et
dødstrist gjesp. Et slags evigvarende
deja vu — «her har jeg faen meg vært
før!» Jeg gnager på setninga helt til
jeg endelig kan stumpe av i rottereiret.
Med knærne på golvet og over-
roppen i senga. «Schæær harr jeg
fa-aen mæ vært føøøzzzzz.....»

Nå - fem år etter, drikker jeg fort-
satt øl, men på mye mer anstendige
steder. Eks. Prelaten. Der det er mul-
lig med en smule INTELLEKTU-
ALLITET! Og nå ser jeg med med-
lidenhet på de stakkars
ny-studentene (av og til en eldre,
men meeceget sjelden) som står i kø
utenfor Stortorget nr. 2. Venter på å
få komme inn i Brasseri Nobile og

høre på Jocke og Valentinerne
sprengre trommehinner.

Personlig får jeg angst, og går
helst i diger bue utenom. Liker
ikke steder med meningsinnhold
like oppbyggende som en FMI
pamflett. Estetisk cirka diamet-
ralt motsatt av hva andre kulturer
setter pris på.

Ro. Stillhet. En smule kontemplan-
tiv virksomhet. Åndfull småprat-
ting. Men kanskje de flittige stu-
denter trenger å få blåst hjernen
tom et par tre ganger i uka? Så de
blir mulig å fylle på flere byer i Be-
lgia uka etter?

Men hvorfor i gamperassen gå
man så ofte!? Hvorfor ikke ta et
tur på teater? Se et Inuitisk pan-
tomimespill? Eller avlegge fiseff-
ne besøk på de mange kunstutstil-
lingene. Som knapt kan sies å
renne over av studenter. Hvorfor
ikke avlegge en aften hjemme, s
Førdes kulturelle «one man
show».

Bunad ifrå Hardanger, vozzajazz
kammernynorsk, symfoni o.s.v.
Kulturell følelse er viktig vet det
Men disco!?? Da er det bedre
rasle innom et museum e.l. Apro-
poss. - har dere vært inne på tan-
ken å avlegge Breivika et besøk
også? Prøv. Det er ikke så farlig
som det ser ut til. Dessuten blir
overgangen myk, for det er be-
som på discoen; Du trenger ikke
vett....

Partipampenes inkvisisjon

I hele styret i Tromsø Konservative Studentforening (TøKSF) gikk av på årsmøtet 20. februar, og nye koste overtok. Spør man etter grunnen til en slik utskiftning skal man få den klar; det forrige styret gikk ikke i takt, og spør man seg videre - i takt med hva? sa er svaret «med Partilinja». Den Partilinja det her er snakk om er Norges Konservative Studenterforbunds (NKSF) tilknytning til Høyre.

TøKSF må ha misforstått helt fra start i 1986 ved å tro at NKSF var en sosialistisk studentorganisasjon uavhengig av parti og andre autoritative standpunkter. Vel, offisielt er ikke NKSF avhengig av andre partier, men vi i Tromsø har annelig fått erfare virkelighetens praksis hva gjelder grensene for avvik. Og de går jammen ikke langt utenfor Høyres grenser - snarere innenfor.

Letter å ha mottatt signaler fra et par Høyre-medlemmer blant oss, som er misfornøyde med noen løpesedler - av alle ting - fikk vi i Tromsø antrykk av at man også sentralt

dermed var skeptiske. Bekreftelsen fikk vi på landsmøtet i NKSF; En dresskledd, uniformert ansamling politikerspiser stirret på oss med kulrunde, fryktsomme Syse-øyne. Det kunne da ikke være bare nordnorsk udannethet som hadde fått oss til å uttrykke oss sånn og sånn - også sånn da - noe ikke partivedtektene omtalte i det hele tatt! For granske skulle de; hver millimeter av vårt tankegods siste halvår skulle analyseres av en hurtigarbeidende «kommisjon» under landsmøtet.

Noe fant de da av avvik - riktignok bare en liten setning bakpå en løpeseddel vi ikke engang hadde tenkt på som provoserende. Men feilformuleringen måtte demeteres, og vi fikk med oss et brev om dette tilbake. For sikkerhets skyld ble det vedtatt en eksklusjonsparagraf - etter sigende myntet på TøKSF som ris bak speilet.

Så reiste vi tilbake til Tromsø - godt forsikret om at dette var siste gang, og at vi liksom godt kunne ha vært på en Sosialist-kongress - gjerne i Stalin-ånd hva gjelder frykt for et snev av folkelige, liberalistiske uttrykk.

Snevet var dog så lite, betydningene om frihet dog så svake, at sannelig kan vi innstå for dem alle som en, om så alle febrilske bås-settere trakk sine nisseluer nedover øre og øyne og ropte «Fy! korsfest!» Formannen prøvde seg på en «spansk en» under vårt eget årsmøte to dager senere, og lot som om han ikke var dissident, ved å lese opp en erklæring om at han var Høyre-medlem. Det hjalp ikke. De rettroende luktet vantro blod, og snuste febrilsk etter «bevis.»

I mine øyne er verken studentpolitikk eller annen politikk tjent med ensretting og partidisciplin, eller en konkurranse om å klare en umulig krysning mellom demokrati og sosialisme. I allefall må jeg med beklagelse konstatere at nå er også TøKSF underlagt den tradisjonelle, norske Parti-disciplinen, som er snill og grei, og frykter alt og alle. Et anti-sosialistisk alternativ mangler sannelig her i Tromsø, - nettopp her det trengs som mest.

Jan Martin Solstad,
tidl. politisk viseform. TøKSF.

En gammel fire-åring

0. mars i år fylte Tromsø Konservative Studentforening (TøKSF) fire år. At dette ikke har vært noen rolig årstid kan vel mange skrive under på. Foreningen har i stor grad vært preget av indre uro i de årene som har gått.

TøKSF stiller i dag med et helt nytt styre. Med overvekt av kvinnelige styremedlemmer, noe som ikke så lenge for mange forenings-styrer kan kryte av nå for tiden. Når det gjelder fortiden vil vi i det nye styret gjerne beklage de tidligere utspill i form av løpesedler osv, fra gamle TøKSF.

Vi har valgt å legge oss på en helt ny linje både utad og innad, noe som vi håper vil resultere i en styrket tillit til

TøKSF. Vår målsetning er å være et talerør for konservative studenter i Tromsø og håper at interesserte vil ta kontakt enten med undertegnede eller stikke innom kontoret vårt som finnes ved siden av av bokhandelen i hovedgården. Vi har kontortid onsdag fra 9 til 12, og de andre dagene fra 12 til 16. Hvis ingen er til stede så legg igjen en lapp med navn og telefonnummer, så vil vi kontakte deg.

En av våre hovedsaker vil være å jobbe for å få opphevet boikotten av velferdsloven her på Universitetet. Vi betrakter boikotten som en blokkade av et reelt student-demokrati. Hovedallmøtet fremstår i sin nåværende form som en parodi på et student-demokrati, og er ikke repre-

sentativt for studentene på Universitetet i Tromsø. Når 50 mennesker møter opp på hovedallmøtet, og bestemmer hva studentene på Universitetet i Tromsø mener, så påstår jeg at disse 50 ikke representerer viljen til de øvrige ca. 3500 studenter. Noe annet hadde det vært hvis vi hadde hatt valgte representanter som talte studentenes sak, og som virkelig engasjerte seg i studentenes velferd.

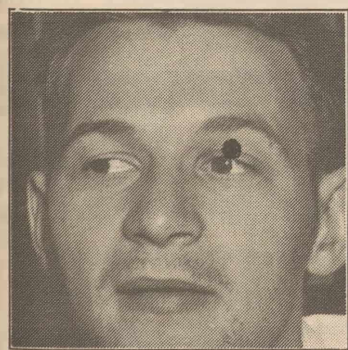
Tromsø Konservative Studentforening mener derfor at det snarest burde holdes urnevalg over velferdsloven.

Med hilsen
Johnny Dahlmo
Formann TøKSF

Summary in English

NSU Employee Embezzles 270 000 kr

One of the organizational secretaries at NSU central, accused of embezzlement of 270 000 crowns, has been reported to the police. The embezzlement has been occurring for just over one year.

NSU's president, Arve Monsen, would like to stress that this is an administrative employee and not an elected official.

The embezzlement was discovered by their accountant at the end of 1989. Many vouchers for one account were missing. There were only two people who had access to this account. The person in question confessed and resigned from the position when confronted.

The situation was not discovered earlier because the employee had access to the account, and the vouchers were not forwarded to the financial secretary. Monsen says

that this was a trusted employee who abused that reliance.

As the case now stands, the accused claims to be the only person involved. The NSU is seeking legal advice and are working toward determining how the money should be paid back. The case was taken up at an extraordinary meeting of the National Board.

The elected officials in AU don't foresee consequences for them directly. They have no legal responsibility for the embezzlement. At the National Board meeting, the AU's handling of the case was supported.

Monsen says that new routines concerning the organization's accounts have already been adopted. There now must be two people present to make withdrawals. In addition, a countersignature from an AU member is required. Monsen does not anticipate the case affecting NSU's future activity.

Maintain Pressure On Pretoria!

The boycott policy was not instituted to set free ANC's leaders. Also not to eliminate the ban of the ANC. It was to end apartheid! ANC student Otis Komane was strong and concise at a meeting about South Africa and the boycott at

the close of last month. In spite of Mandela's release and the legalizing of anti-apartheid organizations, Komane insisted that it is still important to maintain the boycott and cut away the academic network around South Africa.

There is strong censorship, which is in the hands of the whites, of information within, entering and leaving the country.

Education is divided by race and strictly controlled. When a young black boy of 8 or 9 years demands better education, this is viewed as a threat to the system.

The universities can help in two ways. First they can strengthen the academic boycott. Secondly, they should strengthen bonds to the alternative universities in South Africa. These are organized under the name National Education Crisis Committee.

Nå har jeg gått i tusen dager, sagt til meg selv; «Nå må du skrive et leserinnlegg. - få frem noen tanker om samfunnssituasjonen, skape litt debatt». Men hemmet som man er av denne konkretheten, redselen for at ting skal virke fanatisk og dermed ikke seriøst nok, har gjort alle forsøk platte og uærlige. Men nå har jeg endelig fått satt meg ned midt i en søvnløs natt.

Jo, det har seg jo slik at naturen rundt oss, det økologiske samspillet har begynt å føle det ubekvent ved vårt nærvær her på jorden. Tendensen er klar og forsåvidt ganske entydig. Jordsmonnet eroderer bort i takt med en enorm befolkningsøkning, regnskogene hugges i et vilt tempo, ozonlaget svekkes, drivhuseffekten øker, artsmangfoldet i naturen blir mindre osv, osv.

Og for de som tror at dette ikke skulle få noen innvirkning på våre liv kan jeg bare opplyse om at det er naturen som er vårt livsgrunnlag, ikke våre tv'er, fjernstyrte bilsteroeer, solariumer og masasjeapparater. - hvor utrolig det enn høres. Helt siden begynnelsen av 1600 tallet har menneskets erklærte mål vært å få kontroll over naturen, men la deg ikke lure av slike utopiske ønsker. Naturen kan påvirkes men ikke temmes. Slike erklærte mål tas ikke nådig opp i naturens parlament, og hvis vi ikke sporenstreks inngår forhandlinger med den, får vi en nådeløs tilbakemelding som ikke gir rom for noen tilgivelse. «Skylden» ligger i mer eller mindre fordekte samfunnssystemer og fordelingsmetoder - skapt av mennesket. Grunnlaget kan sammenfattes i to ord: ØKONOMISK VEKST!

Eller sagt på en annen måte; ressursutnyttning på det materielle premisser. For mitt vedkommende er dette en påstand som er analytisk, men uenigheten ser stor. Samfunnet er gjennomsyret av denne tankegangen, så gjennomsyret at vi ikke har fantasi nok til å tenke oss mennesket i vekst på

Miljøet

andre premisser. Åndelig og sjelelig (i disse ordene får hver og en definere sitt innhold) vekst og utvikling har for mange måtte vike plassen for den materielle. Men, -den eneste utvikling som skjer blant oss mennesker er den som skjer i hvert enkelt individ. Det er imidlertid menneskene og samfunnet rundt oss som skaper og bygger inn i oss vår definisjon på hvilken utvikling vi selv ønsker - og det er her det må skje en forandring.

Ta en tilt på fiskerikrisa, ta en tilt på eldreomsorgskrisa, barnevernskrisa og ensomhetsproblemer. Felles grunnlag for alle; Effektivitetskravene, suksesskulturen og egosentrisiteten skapt av et hasardiøst spill om konkurransedyktighet. Alt skal måles i et nesten komisk forhold til penger, konkurranse og styrke. Slik er det, og må det være, under denne verdensordningen. «Målet helliggjør midlene.» De aller fleste har nok dette klart for seg (ikke minst politikerne), men å si det i klartekst er som å banne i kirka. Det sier seg selv at miljøet lider nederlag under denne tankegangen. Så lenge vi utnytter og forurenser naturen over dens bæreevne, slik dette konkurransestyrt økonomiske system (innbefattet kommunismen slik den har fungert og sannsynligvis vil fungere) gjør og har som sitt grunnlag, ødelsegges premisset for vår eksistens.

Gro Harlem Brundtland og de politiske partiene på Stortinget (med visse tvilsomme unntak) kan undertrykke dette fatum og fortelle oss at denne diskusjonen er ute av miljødebatten så lenge de har samvittighet, men vi vil i tilfelle lide i stor skala. Glem ikke at i disse «ja til EF tider» at de (EF) har økonomisk vekst som sitt overordnede mål. I og med at 90% av forskningen ved Universitetene i Norge bygger på økonomisk vekst kunne det kanskje være nyttig å ta en debatt om dette temaet her ved Universitetet i Tromsø.

Svein Anders Lie

Komane says that the anti-apartheid movement was surprised by Mandela's release in spite of knowing that the discussions must progress at some point. It did take 3 years, however, for the leaders of Pretoria to say, «See! Now we are willing to talk to our opposition!» This comes as a result of the strength of the blacks and the international boycott.

ANC would like to set up offices in

Johannesburg and Natal. They will attempt dialogue, but do not intend to allow De Klerk any breathing room. The boycott will only stop after apartheid is eliminated.

The meeting concluded with a debate over the university and the boycott in which Komane, Ole D. Mjøs and representatives of the Common Council and SU participated.

New Date For International Fest

The International Fest, which will close two days of cultural films, slides and exhibitions will now fall on April 20th. Thursday the 19th and Friday the 20th will offer educational material in various media. At 8:00 Friday evening, the annual International Fest will begin in Hovedgården. In addition to dance performed by Internasjonal Folkedansgruppa, there will be food from many continents. The band Ten Men Working will have its 1990 premiere under a yet undisclosed new name. Cover charge will be 30,- and tickets will be sold at the door or through the FSU office, room B266 Hovedgården.

Obs!

–Jeg skrever over dørstokken som ikke er noen dørstokk. (Det var i den uskyldspregede fortid det fantes dørstokker. .) Dørene skvetter til side ved synet av meg –hvorfør vet jeg ikke. Det surrer og smeller –opp og igjen. Jeg surrer litt rundt og skvetter like mye selv. Kaster et intenst blikk midt i trynet på videokameraet som henger et par meter over hodet mitt. Kameraet så meg først. Igjen. Sånn er det med alle kameraene jeg har møtt til nå.

Kjapt inn mellom hundrevis av hermetikkbokser. Det var det jeg visste. Samfunnet er fullt av hermetikkbokser –tusensvis. Opplevelsen gir inntrykk på meg. Hermetikk-samfunnet, javel. Videokameraet er ute av tankene. Så skjer det som måtte skje, og som skjer hver gang. Vakta. Alltid går de rundt og ser etter meg. Fascister. De må nok være fascister. Jeg hater dem.

For full fart bort til fruktdisken. Inn i mellom noe som ligner en masse husmødre. Prøver krampaktig å se ut som ei husmor. Selvsagt går det ikke. Hvordan i helvete klarer de andre å se ut som husmødre. Kanskje litt dumt å styrte av gårde til fruktdisken på den måten –nå kommer vakta igjen. Hvorfor er alle vakter så stive i blikket? Ser ut som de går på 220 volt. Elektrosnut med rett til å psyke meg ned. Hvordan i all verden har fyren funnet ut at jeg har paranoia? Han vet det. Han vet alt om meg. Han kommer mot meg. Nå er det ikke mange steder å gå – det er 4 meter opp til taket, men hva så? Alle husmødrene har gått til kassa. Er det ingen andre her?

Sjokoladehylla neste. Å som jeg hater sjokolade. Prøver å se opp i lufta for ikke å bli sjuk. Det er helt mislykka – ser ut som en hane med krampe i nakken. Ny runde bort til hermetikkboksene –der er vakta igjen. Nå prater han i walkie-talkien sin. Dette går ikke. Det er like før boksene raser over meg –nå har jeg siste sjanse. Jeg hopper på vakta og biter ham i strupen til han slutter å hyle.

- joachim -

Baksidebildet er tatt av Ole Jacob Hanssen.

Kongelig maktkamp

Kronprins Haralds besøk ved Universitetet resulterte i følgende, allerede herstratisk berømte, avsky-resolusjon på siste Hovedallmøtet(HAM): «Resolusjon-Demokrati vs. monarki: Hovedallmøtet ved Universitetet i Tromsø, studentenes høyeste demokratiske organ, fordømmer det faktum at plakater vedrørende arrangementet HAM 1/90 ble revet ned, kastet og trampet på, fordi Hans Majestet Kronprins Harald skulle få se et rent og ryddig Universitet. Hans Majestets besøk har dermed resultert i at vital informasjon i studentdemokratiet har stoppet opp. Ved senere besøk krever HAM at studentdemokratiet ikke må lide under monarkiet.»

Hans Kongelige Høyhet Kronprins Haralds besøk har fornærmet studentene ved Universitetet i Tromsø: I hvertfall hvis en skal ta Hovedallmøtets(HAMs) avskyresolusjon, under tittelen demokrati vs. monarki, alvorlig.

Hør bare:» Hovedallmøtet ved Universitetet i Tromsø fordømmer det faktum at plakater vedrørende arrangementet HAM ble revet ned, kastet og trampet på fordi Hans Majestet Kronprins Harald skulle få se et rent og ryddig Universitet. » Ut fra resolusjonens ordlyd skulle man tro at kronprins Harald under sitt besøk ved Universitetet for et par uker siden selv listet seg inn i Hovedgården og egenhendig rev ned plakaten. Forøvrig må vi få arrestere Hovedallmøtet i en aldri så liten majestetsfornærmelse: Hans Majestet Olav Rex er fortsatt i live. Det vil derfor gå enda en stund før Harald kan smykke seg med den tittelen. Enkelte sarte sjeler som satte pris på Kronprinsens besøk har overfor Utopia uttrykt sorg over at Hovedallmøtet ser på viraken rundt vår kommende monark som en potensiell trussel mot studentdemokratiet.

Sett i lys av fiskerikrisa, raseringa av studiefinansieringa, dårlig studentvelferd og overfylte universitet vil vi på vår side uttrykke glede over at Hovedallmøtet likevel finner tid og krefter til å sette Kronprins Haralds besøk inn i det rette perspektiv. Robespierre, hvor er du!

En lignende kampglød i demokratiets tjeneste har ikke funnet sted ved Uni-

versitetet siden sensuren av veggavisene ble resolutt stanset etter harde inntærne høringer i oktober 1977.

«Studentavisa i Tromsø» avslørte sensuren: «Fredagskvelden den 7. oktober ble veggavistavla totalt rydda for veggaviser. Veggavisene ble lørdags morgen funnet sammenkrøllet i søppelboksen. Hvem er det som driver direkte sensur av meninger ved å fjerne opphengte veggaviser? Hvem er det videre som gir blaffen i og trækker på den rett og frihet folk har til å komme med sine meninger? Er det slik å forstå at det er innført politisk sensur uten at studentene er blitt gjort kjent med dette?»

Kampen for utryngsfrihet er i sannhet (og spesielt for studenter), en evig kamp.

Lillebror

Ungdommens Hus

Bøker

Independent musikk
Alternative tidsskrifter

Åpent på hverdager fra 14-18
og på lørdager fra 12-16.

STUDENT RADIOEN

TROMSØ *FM* 105.6

Studentradioen i Tromsø, Kjørbygget, Strandgata 5/7, 9000 TROMSØ Telefon : 57 388

PROGRAM TILBUD

Morrasending:
Man.-fre. Kl. 07.30-10.00
Ettermiddagssendinger:
Man.-fre. Kl. 15.00-16.00
Mandag Kl. 17.30-19.00
Lørdag Kl. 13.30-15.00
Søndag Kl. 14.00-16.00
Søndag Kl. 16.00-17.00

Kveldssendinger:
Mandag Kl. 22.00-22.30
Tirsdag Kl. 22.00-23.00
Onsdag Kl. 22.00-23.00
Torsdag Kl. 22.00-23.00
Kl. 22.30-23.30
Kl. 23.30-24.00
Kl. 00.00-02.00
Fredag Kl. 19.30-21.00
Lørdag Kl. 17.30-19.00
Søndag Kl. 18.00-19.00

MORRAKVITTER

GOD ETTERMIDDAG
PLATESPEILET (GAMMELPOP)
KULTURSENDING
MUSIKKMAKSIMUM
KLASSISKE TONER

STUDENTHJØRNET
TROPICAL EKSTRAVAGANSA
OASEN. Kulturmagasin.
FILMKLUBB HALVTIME
JAZZFORUM
PLATENYTT
NATTSENDING
BEAT-SERVICE
TUNE-IN HARD ROCK RADIO
SØNDAGS ÅPENT